

7

บทที่ 7 การสร้างภาพยนตร์สั้น

หลักคิดและหลักการพื้นฐานและวิธีการสร้างภาพยนตร์ ได้กล่าวไว้โดยละเอียดแล้ว ในบทที่ 1 – 6 นักศึกษาที่เริ่มฝึกหัดสร้างภาพยนตร์ (film school) ผู้เริ่มต้นสร้างภาพยนตร์ในแนวของตนเอง หรือประชาชนทั่วไปที่สนใจสร้างภาพยนตร์แนวอิสระ (independent: inde) ไม่ว่าจะสร้างกันเล่นๆ เพื่อทดสอบ หรือเลียนแบบ หรือจะสร้างเพื่อเผยแพร่กันทางอินเทอร์เน็ต ให้ชมกันในกลุ่ม (fan film | sweded film) หรือแม้กระทั่งการสร้างภาพยนตร์โฆษณาผลิตภัณฑ์ หรือเพื่อการประชาสัมพันธ์ วัตถุประสงค์ก็ต้องใช้หลักคิดและหลักการพื้นฐานเหล่านั้น ในการออกแบบงานสร้าง ตั้งแต่ขึ้นเริ่มต้น เขียนบท ถ่ายทำ และตัดต่อ

ภาพยนตร์สั้น มักใช้เกณฑ์เรื่องความยาวของเรื่องที่ฉาย มาเป็นเกณฑ์จัดประเภท แม้กระทั่งชื่อเรียก ก็มักเรียกว่า “หนังสั้น” หนังสั้น จัดอยู่ในกลุ่มภาพยนตร์ต้นทุนต่ำ แต่ภาพยนตร์ต้นทุนต่ำ อาจไม่ใช่หนังสั้น เพราะภาพยนตร์บันเทิงหลายเรื่อง ใช้ทุนไม่มากนัก (แต่ก็สูงกว่าหนังสั้น) ภาพยนตร์โฆษณาบางเรื่อง แม้จะใช้ต้นทุนสูง (เมื่อเทียบกับความยาวของเรื่อง 30 วินาที – 3 นาที) แต่ก็จัดอยู่ในประเภทหนังสั้น เพราะอย่างไรเสียถ้าเปรียบเทียบกับต้นทุนสร้างกับภาพยนตร์บันเทิง ความยาว 2 ชั่วโมง ก็ยังใช้ทุนต่ำกว่าอยู่นั่นเอง ภาพยนตร์เพลงหรือภาพยนตร์ประกอบเพลง ก็จัดอยู่ในหนังสั้นเช่นกัน เพราะมีความยาวไม่เกินไปกว่า 5 นาที (จบภายใน 1 เพลง)

7.1 ปัจจัยเรื่องทุนสร้าง

ภาพยนตร์สั้น หรือหนังสั้น กับภาพยนตร์ต้นทุนต่ำ หรือหนังต้นทุนต่ำ มีส่วนเหมือนกันในด้านทุนสร้าง แตต่างกันในด้านอิสระทางความคิด และความยาวของภาพยนตร์ หนังสั้น ใช้เวลาน้อยกว่าฉายน้อย

กว่า หนึ่งต้นทุนต่ำ และมีแนวทางในการนำเสนอเรื่องราวหลากหลายกว่า หนึ่งต้นทุนต่ำ ก็คือหนังบันเทิง ความยาว 100 – 120 นาที นั่นเอง เพียงแต่จำกัดที่วงเงินทุนสร้าง ปัจจัยที่ทำให้งานสร้างภาพยนตร์ ต้อง ใช้ทุนสูงกว่าการผลิตสื่อประเภทอื่น¹ คือ

(1) บทภาพยนตร์ (screenplay)

เป็นปัจจัยแรก ที่ผู้สร้างจะนำมาคิดคำนวณต้นทุน โดยเฉพาะการออกแบบฉากและตัวละคร ใน ภาพยนตร์ เช่น ฉากสงคราม ฉากประวัติศาสตร์ หนึ่งย้อนยุค ฉากแฟนตาซี หากต้องใช้สถานที่จริง จะใช้ งบประมาณสูงมาก ตัวเอกของเรื่อง จำเป็นต้องใช้นักแสดงอาชีพหรือไม่ วิธีหลักเบื้องต้นคือ เลือกบท ภาพยนตร์ที่ออกแบบฉากแล้ว ใช้เงินลงทุนให้น้อยที่สุด โดยการใช้กราฟิคมพิวเตอร์ช่วย หากฉากอื่นแทน เช่น การต่อสู้ในรถไฟความเร็วสูง ก็อาจเปลี่ยนเป็นบนรถยนต์บรรทุก หรือไม่ก็บนเรือ ลดบทพูดของตัว ละครหลักๆ ลงบ้าง เลือกนักแสดงหลัก (พระเอก นางเอก) ที่มีค่าตัวไม่แพงเกินไป อาจเปลี่ยนอาชีพของ ตัวละคร เช่น หมอ มาเป็น ครู (ฉากและเครื่องประกอบฉาก สำหรับอาชีพแพทย์ ยุ่งยากกว่า หาสถานที่ มาใช้เป็นฉาก ได้ยากกว่า อาชีพครู) หรือหานักแสดงแทนในบางฉาก เป็นการลดขีดแสดงของนักแสดงลง จะทำให้ลดค่าใช้จ่ายได้ เลือกทีมงาน ที่สามารถเล่นเป็นตัวละคร (ตัวประกอบ) ในเรื่องได้

บทภาพยนตร์ ผู้สร้างสามารถเขียนขึ้นใหม่ด้วยตนเองได้ ก็ควรทำ ไม่ต้องซื้อ บทภาพยนตร์ที่เขียน ขึ้นใหม่ ตามองค์ประกอบของและสภาพแวดล้อมของฉาก ที่ผู้เขียนบทจะเขียนได้ง่ายกว่า และตรงกับ สภาพความเป็นจริง ทำให้คำนวณงบประมาณได้ง่ายกว่า

(2) สถานที่ถ่ายทำ (location)

ถ้าใช้สถานที่จริงตามบทที่เขียนมา อาจต้องใช้งบประมาณสูง ในด้านค่าเช่า และค่าใช้จ่ายในการ เดินทางของทีมงาน ก็ควรหาสถานที่ทดแทน หรือถ้าหาไม่ได้จริงๆ เช่น ฉากประเภท แฟนตาซี ก็เลี้ยงโดย ตกแต่งหรือสร้างขึ้นเอง ภายในห้องสตูดิโอ หากต้องการลดค่าใช้จ่ายลงอีก ก็เลี้ยงด้วยการให้ฉากที่สร้าง ขึ้นมีบทบาทแค่เป็นฉากประกอบ หรือเป็นฉากหลังของตัวละคร ถ่ายด้วยภาพชัดขึ้น หลีกเลี่ยงการ ถ่ายภาพชัดลึก แต่ที่นิยมทำกันมากที่สุดคือ การใช้ฉากเขียว (green screen) ซึ่งอาจเป็นสีเขียว หรือสีน้ำ เงินบังไว้ แล้วใช้คอมพิวเตอร์ลบสีเขียวออก เพื่อนำภาพที่สร้างจากคอมพิวเตอร์ มาใส่แทน ฉากสำนักงาน อาจใช้ห้องรับแขกในบ้าน แทนก็ได้

สิ่งที่ต้องพิจารณาเป็นพิเศษ ในการเลือกฉาก คือ การเดินทางไป-กลับ การตกแต่งสถานที่ได้ โดยไม่ กระทบกระเทือนในการรื้อถอน ไม่มีเสียงรบกวน หากต้องขออนุญาตเจ้าหน้าที่ ก็ควรเลือกสถานที่ที่มี เจ้าหน้าที่ใจดี เอื้อเฟื้อ และต้องคู่ด้วยว่า การย้ายกองถ่ายจากสถานที่ภายนอก ไปสู่ภายใน หรือภายในไปสู่

¹ Cleve, Bastian. (2006) **Film Production Management**. 3rd ed., London: Focal Press, pp.56-66

ภายนอก ทำให้ยากหรือง่ายอย่างไร ตลอดจนเรื่องความสะดวกในด้านสวัสดิการ ห้องน้ำ ห้องเก็บของ ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า แต่งตัวนักแสดง ถนนหนทาง สะดวก ปลอดภัย ไม่มีรถวิ่งพลุกพล่าน

(3) กล้องถ่ายภาพ และอุปกรณ์การถ่ายภาพ

การสร้างหนังต้นทุนต่ำ และหนังสั้นทุกประเภท มักไม่มีปัญหาในเรื่องการเลือกใช้อุปกรณ์จัดเหมือนการถ่ายด้วยฟิล์ม สำหรับภาพยนตร์ดิจิทัลทุกประเภท ปัญหาอาจไม่มากนัก หากหลีกเลี่ยงการเช่ากล้องดิจิทัลระดับอาชีพ ด้วยการใช้อุปกรณ์ DSLR แทน เพียงแต่หาเลนส์ที่เหมาะสมกับกล้อง เช่น เลนส์ 50 มม. เลนส์มุมกว้าง และเลนส์ถ่ายไกล หากมีเลนส์ซูมระยะ 18 – 300 มม. ก็นับว่าเพียงพอแล้ว สำหรับการทำหนังสั้น แต่ก็ควรมีเลนส์ 50 มม. ไว้ใช้ด้วย เพราะเลนส์มาตรฐาน จะช่วยให้การคำนวณขนาดภาพ มุมภาพ และระยะ ระหว่างนักแสดงกับตัวกล้อง ทำได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะฉากแอคชั่น ซึ่งต้องมีการเคลื่อนกล้องบ่อยๆ

กล้องวิดีโอ ที่นำมาใช้ร่วมกับกล้อง DSLR อาจมีปัญหาเรื่องสีของภาพ ควรหลีกเลี่ยง หากต้องใช้กล้องถ่ายภาพมากกว่า 2 ตัวขึ้นไป ควรเลือกใช้อุปกรณ์ประเภทเดียวกัน เพราะสีจะไม่ผิดเพี้ยนมากเกินไป นอกจากนี้ คอมพิวเตอร์สำหรับตัดต่อในปัจจุบันก็มีความสามารถตัดต่อภาพ ระดับความละเอียดสูงได้แล้ว ยกเว้นภาพสามมิติ ซึ่งต้องเสียค่าเช่าทั้งกล้อง ทั้งห้องแล็บตัดต่อ ในอัตราสูง คนตรี และเพลงประกอบภาพยนตร์ ถ้าไม่ต้องเสียค่าลิขสิทธิ์ ก็จะช่วยลดค่าใช้จ่ายลงได้มาก ควรจ้างผู้ตัดต่อที่มีความชำนาญ แต่ยอมรับค่าแรงในอัตราที่เหมาะสมได้ หากในทีมงานสามารถตัดต่อได้เอง ก็จะช่วยลดค่าใช้จ่ายลงได้อีกเช่นกัน

(4) ทีมงาน (executive board and crew)

สำหรับงานสร้างหนังสั้น ทีมงานบริหาร จำเป็นที่สุดที่ต้องหาบุคคลที่ไว้วางใจ และมีความสามารถหลายด้าน ทั้งในด้านการเขียนบท การกำกับการแสดง การออกแบบงานศิลป์ ตลอดจนการถ่ายภาพและการตัดต่อ ทีมงานบริหาร อาจมีแค่ 1 – 3 คน ทำหน้าที่เขียนบท เป็นผู้อำนวยการสร้าง ผู้จัดการงานสร้าง และผู้กำกับภาพยนตร์ อีกคนหนึ่งเป็นฝ่ายศิลป์และถ่ายภาพ แล้วจ้างผู้ช่วยกองถ่ายอีกสองสามคน ทำหน้าที่จัดไฟ จัดฉาก เก็บติดตั้งอุปกรณ์ต่างๆ ส่วนนักแสดง ก็รับผิดชอบจัดหาเครื่องแต่งกายมาเอง แต่งตัวแต่งหน้าเอง โดยมีฝ่ายศิลป์ดูแลกำกับอีกต่อหนึ่ง การเดินทาง อาหาร ที่พัก ถ้าทุกคนรับผิดชอบตัวเองได้ก็จะดีมาก หรือแล้วแต่จะตกลงกัน ที่จะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายให้มากที่สุด ทีมงานทุกคนควรมีวินัยในตัวเอง ไม่ดื่มสุรา ไม่เล่นพนัน และไม่ประพฤติดนินให้มีปัญหา ในระหว่างการถ่ายทำ

ถ้าเป็นหนังต้นทุนต่ำ ในทีมงานจะต้องมีคนระดับมืออาชีพมาร่วมงานด้วย ด้วยการจ้าง ที่จำเป็นคือผู้กำกับภาพยนตร์ ซึ่งสามารถรับภาระงาน กำกับการแสดง กำกับภาพ และกำกับแสงได้ นอกนั้น ให้คนในทีมงาน เป็นผู้ช่วย และอย่าลืมว่า คนในทีมงานทุกคน สามารถเป็นนักแสดงประกอบ และนักแสดงแทนได้ด้วยก็จะดีมาก

(5) นักแสดง (actors)

การสร้างภาพยนตร์ทุกเรื่อง มักมีปัญหาเรื่องนักแสดง เพราะต่างก็ต้องการนักแสดงอาชีพ ซึ่งมีค่าจ้างแพง และมักไม่มีคิวให้เล่น ผู้สร้างจึงต้องหันไปหานักแสดงสมัครเล่น ซึ่งมีเวลามาเล่นให้หนังต้นทุนต่ำที่มีปัญหาเช่นเดียวกัน วิธีที่ดีที่สุดคือ จ้างนักแสดงอาชีพเพียงคนเดียว เล่นเป็นตัวละครหลัก นอกนั้นก็หานักแสดงสมัครเล่นๆ เช่น นักแสดงละครทีวี ผู้ผ่านงานประกวดความสามารถด้านการแสดง ซึ่งมีค่าจ้างถูกกว่ามาก หรืออาจให้ทีมงานเล่นเป็นตัวประกอบ ส่วนการสร้างหนังสั้น โอกาสที่จะจ้างนักแสดงอาชีพแทบไม่มีเลย อย่างที่นี้นักแสดงรับเชิญ ที่ทีมงานมีความสัมพันธ์ส่วนตัวและเชิญให้มารับบทได้ ดังนั้น ทีมงานต้องหา หรือสร้างนักแสดงเอง และไม่ลืมว่าทีมงานทุกคนต้องเล่นเป็นตัวประกอบได้ หรือไม่ก็อาจขอร้องญาติๆ หรือคนรู้จัก อาสาสมัคร ให้มาเล่นด้วย หนังสั้นโฆษณา มักมีงบประมาณจัดไว้ให้แล้ว ทีมงานจะต้องจัดสรรค่าใช้จ่าย ไว้เป็นค่าจ้างนักแสดงอาชีพตามความเหมาะสม

(6) อุปกรณ์ (equipment)

สำหรับงานสร้างหนังสั้น มักไม่มีปัญหามากนัก โดยเฉพาะหนังสั้นนักศึกษา อาจขอยืมอุปกรณ์จากมหาวิทยาลัย หรือสถาบันที่ตนศึกษาอยู่ ถ้าเป็นประชนทั่วไป ทำหนังสั้นประเภทหนึ่งแนวอิสระ หนังแฟนฟิล์ม หรือหนังสั้นก็จัดสร้างจัดหาอุปกรณ์กันเอง เพียงแค่มีกล้อง DSLR พร้อมเลนส์ โคมไฟสองตัวใหญ่ (สัก 1,000 วัตต์) อุปกรณ์อื่นๆ ก็สร้างกันขึ้นมาเอง เช่น เครน คอลลี่ ฉากเขียว เลือคปลอม เสื้อผ้าแนวแฟนตาซี ก็ออกแบบตัดเย็บกันเอง หรือไม่ก็หาหีบห่อ มาดัดแปลง ใช้โฟมแทนแผ่นสะท้อนแสง ผ้าขาวกรองแสง เสาโคมไฟ เสายึดอุปกรณ์ ก็อาจใช้ท่อพีวีซีแทน หรือแม้กระทั่ง ไมโครโฟน ก็นำมาดัดแปลงเป็นอุปกรณ์ราวฉาก หากเก็บยืมมาแทนคอลลี่ ถ้าในทีมงาน มีอุปกรณ์วิทยุบังคับ เช่น โดรน รถบังคับ ที่สามารถติดกล้องได้ ก็นำมาประยุกต์เป็นกล้องถ่ายหนังได้

สำหรับหนังต้นทุนต่ำ ก็หาเช่าอุปกรณ์ที่จำเป็น จากผู้ให้เช่าราคาไม่แพง เช่น ไฟสอง 2,000 วัตต์ เครนแขนยาว หรือแม้กระทั่งเครื่องบินวิทยุบังคับชนิดสี่ใบพัด (โดรน) นอกนั้น ก็จัดหาหรือจัดทำเท่าที่จำเป็น เหมือนการทำหนังสั้น ส่วนหนังโฆษณา ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณไว้แล้ว ก็เป็นหน้าที่ของผู้จัดการงานสร้าง ที่จะแบ่งงบประมาณไว้เป็นค่าเช่าอุปกรณ์หลักๆ ถ้างบประมาณไม่พอ ก็อาจจัดสร้างกันขึ้นเอง

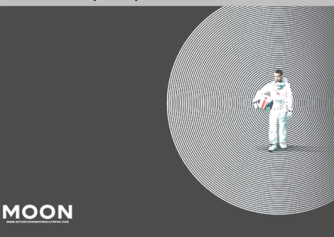
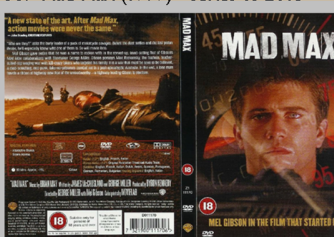
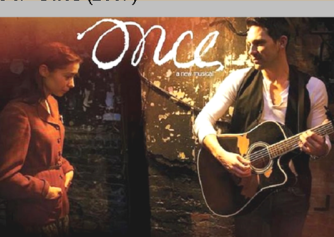
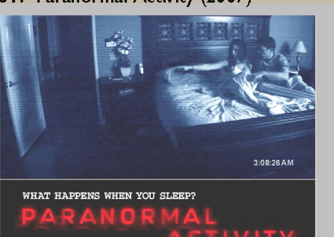
(7) การตัดต่อ

อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องมี คือ คอมพิวเตอร์สำหรับตัดต่อ ถ้าเช่าพร้อมห้องแล็บ ก็อาจเสียค่าใช้จ่าย ขึ้นอยู่กับคุณภาพและอุปกรณ์ของแต่ละแห่ง รวมทั้งห้องแล็บเสียง ถ้าในภาพยนตร์ จำเป็นต้องมีเพลงประกอบ ก็อาจเสียค่าใช้จ่ายค่าแต่งเพลงเพิ่มขึ้น ถ้าดนตรีประกอบภาพยนตร์ หาซื้อมาได้ก็ไม่จำเป็นต้องใช้ห้องแล็บเสียง ถ้าไม่มีงบประมาณจริงๆ ก็ต้องจัดหาคอมพิวเตอร์ที่มีศักยภาพสูงมากพอ ที่จะตัดต่อ

ภาพยนตร์ระดับความละเอียดสูง (HD) ได้ ส่วนการบันทึกเสียงหลังการถ่ายทำ (non-diegetic sound) ถ้าผู้ตัดต่อ มีความสามารถในการตกแต่งเสียงได้เอง ก็จัดหาไมโครโฟนและเครื่องบันทึกเสียง (digital sound recorder) คุณภาพดีๆ ไว้สักเครื่อง ซึ่งปัจจุบันมีราคาไม่แพงแล้ว ถ้าเทียบกับการเช่าห้องแล็บเสียงแล้ว อาจเสียค่าใช้จ่ายเท่ากัน หรือแตกต่างกันไม่มากนัก

(8) เทคนิคพิเศษ (special effects)

ในภาพยนตร์หลายเรื่อง มีการสร้างเทคนิคพิเศษเพิ่มเข้ามา เสริมความสมจริงให้แก่ฉาก เทคนิคพิเศษ อาจทำจากเครื่องจักรกล เช่น เครื่องทำหมอกควัน เครื่องพ่นไฟ เครื่องทำประกายไฟ พัดลมกำลังสูงสร้างพายุ หรือคอกไม้ไฟ แทนการยิงกระสุนปืน เป็นต้น หรือจากการออกแบบงานศิลป์ เช่น ทำบาดแผล เลือดปลอม รอยกระสุน เป็นงานค้อนข้างหนักสำหรับผู้กำกับฝ่ายศิลป์ ในการทำหนังสั้น อาจทำได้ไม่แนบเนียนเหมือนหนังอาชีพ ส่วนหนังสั้นโฆษณาและหนังต้นทุนต่ำ จะให้ความสำคัญกับเทคนิคพิเศษมาก เพราะมันช่วยลดค่าใช้จ่ายในการสร้างเอฟเฟคจากของจริง โดยเฉพาะการใช้กราฟิกคอมพิวเตอร์ ร่วมกับการใช้ฉากเขียว

12. My Big Fat Greek Wedding (2002) Budgets : 5.5 million. Grossed : <368 million dollars.	11. Juno (2007) Budgets : 7.5 million dollars. Grossing : <231 million dollars.	10. Moon (2009) Budgets : 5 million dollars. Grossing : 10 million dollars.
09. Submarine (2010) Budget : 1.5 million dollars. Grossed : 9 million dollars worldwide.	08. Saw (2004) - series to 2015 Budgets : 1.2 million dollars. Grossed : <103 million dollars.	07. Napoleon Dynamite (2004) Budgets : 400,000 US dollars. Grossing : < 46 million dollars.
06. Mad Max (1979) - series to 2015 Budgets : 400,000 US dollars. Grossing : 9 million dollars.	05. Catfish (2010) Budget : 30k US dollars, Grossed : < 3.5 million dollars.	04. Once (2007) Budget : 50k US dollars, Grossed : < 20 million dollars.
03. The Blair Witch Project (1999) Budget : 60k US dollars, Grossed : < 248 million dollars.	02. Rocky (1976) - film series to 2015 Budget: 1 million. Grossed : < 225 million dollars.	01. Paranormal Activity (2007) Budget: 15k. Grossed : 197 million dollars.

ภาพที่ 7.1 เปรียบเทียบทุนและรายได้ของภาพยนตร์ต้นทุนต่ำ 12 ลำดับ

ที่มา: <http://www.listmonde.com/entertainment/film/12-cheapest-successful-films-ever-produced/>.

7.2 การเตรียมงานสร้าง

ศิลปะการเล่าเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นนิทาน นิยาย ละคร หรือ ภาพยนตร์ มีรากฐานมาจากแนวคิดทฤษฎีแบบเดียวกัน คือ มาจากการเล่าเรื่อง (narratology) เรื่องราวที่เกิดขึ้น อาจเป็นเรื่องของมนุษย์ สัตว์ พืช หรือ สิ่งของ จักรกล หรือ สิ่งลึกลับ ที่เกิดขึ้น ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ณ สถานที่ใดที่หนึ่ง แล้วก็จบด้วยความสุข แบบผิดหวัง หรือได้อย่างเสียอย่าง องค์ประกอบสำคัญของเรื่อง คือ ตัวละคร ฉาก-สถานที่ และ เวลา เรื่องที่นำมาสร้างภาพยนตร์ มาจากหลายแหล่ง และเมื่อได้เรื่องมาแล้ว ก็จะนำมาเขียนบทภาพยนตร์ ไม่ว่าจะเป็นบทหนังสั้น หรือหนังยาว ก็อยู่ภายใต้กฎเดียวกัน

ความแตกต่างระหว่าง นวนิยาย (novel & tale story) กับบทภาพยนตร์ (movie script) คือ นวนิยาย (novel) เรื่องสั้น (short story | tale) จะถูกเล่าเรื่องโดย บทบรรยายฉาก เหตุการณ์ (scene | ambience) แอ็คชั่นของตัวละคร อารมณ์ความรู้สึกในใจ (feeling) ทักษะคติ (attitude) มุมมอง (vision) แรงจูงใจ (motive) ความพึงพอใจ (appreciate) ของตัวละคร และบทสนทนา (dialog) ส่วนภาพยนตร์ (movie script) จะถูกเล่าและนำเสนอจากบุคคลหลายฝ่าย คือ

- (1) ผู้เขียนบท (copy writer) จะเล่าเรื่องผ่าน บทบรรยายฉาก เหตุการณ์ แอ็คชั่น ของตัวละคร และ บทสนทนา
- (2) ผู้สร้าง (producer) ผู้กำกับและทีมงานสร้าง จะเป็นผู้นำบทภาพยนตร์ จากผู้เขียนบทโดยตรง มาตีความหมาย ที่ปรากฏในฉาก เหตุการณ์ เรื่องราว และในคำพูดของตัวละคร เพื่อออกแบบงานสร้างให้เกิดภาพและเสียง ดำเนินไปตามเรื่องราว บทของผู้สร้าง จึงมีความแตกต่างจากบทที่ผู้เขียน (copy writer) เขียนโดยตรง เพราะมีความซับซ้อนกว่า และเกี่ยวข้องกับผู้ร่วมงาน นักแสดง งบประมาณ และสถานที่ถ่ายทำ บทภาพยนตร์ ในขั้นตอนสร้าง จะเรียกว่า บทถ่ายทำ (shooting) มีนักแสดง ผู้กำกับ ผู้ถ่ายภาพ เป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่ต่างก็มีหน้าที่จัดวางองค์ประกอบการแสดง ให้ถูกต้องเหมาะสม ในระหว่างบันทึกภาพ
- (3) ผู้ตัดต่อ ลำดับภาพ (editor) จะเป็นผู้เล่าเรื่องในลำดับสุดท้าย ด้วยการจัดเรียงจัดวางองค์ประกอบภาพและเสียง ให้เหมาะสม กลมกลืน ถูกต้องตามหลักองค์ประกอบศิลป์อีกครั้งหนึ่ง หลังจากภาพที่ได้มา ผ่านขั้นตอนการถ่ายภาพ จากผู้ถ่ายภาพมาแล้วก็ตาม

ในบทภาพยนตร์ ไม่ว่าผู้เขียนจะเป็นใครก็ตาม จะไม่อธิบายหรือบอกอารมณ์ความรู้สึก ทักษะคติ มุมมองของตัวละคร เพราะสิ่งเหล่านั้น เป็นหน้าที่ของตัวละคร ที่จะแสดงออกทางจอภาพ ให้คนดูเป็นผู้วินิจฉัยด้วยตนเอง กฎข้อห้ามข้อหนึ่งของการเขียนบทภาพยนตร์ คือ อย่าแสดงความหมาย หรือเล่าเรื่องซ้ำกันด้วย ฉาก แอ็คชั่น และบทสนทนา ในเวลาเดียวกัน ที่ถูกต้องเหมาะสม คือ จะให้ตัวละครแสดง แอ็คชั่น แทนคำพูดก็ได้ หรือใช้คำพูดแทนแอ็คชั่นก็ได้ อย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้ดูจะทราบนิสัย ความต้องการ

ของตัวละคร ผ่านแอ็คชั่น หรือผ่านคำพูดก็ได้ หรือผ่านสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งก็ได้

ทั้งนวนิยาย และ บทภาพยนตร์ มีกฎเกณฑ์ที่เหมือนกันอยู่อย่างหนึ่ง คือ การบอกเล่าเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ในเรื่อง ผู้เขียนจะไม่ผู้เล่าเสียคนเดียวจนหมด จะต้องปล่อยให้ ตัวละครเป็นผู้เล่า อาจจะด้วยแอ็คชั่น หรือบทสนทนาก็ได้ (อย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าเป็นเรื่องเดียวกัน) โดยเฉพาะ อารมณ์ความรู้สึกในใจ ผู้เขียนอย่าบรรยาย เสมือนว่าตนเองเป็นตัวละครในเรื่องเสียเอง

สรุปว่า ภาพยนตร์สั้น คือ การเล่าเรื่องด้วยภาพและเสียง ที่มีประเด็นเดียว แต่ได้ใจความ และไม่ยาวนาน ประมาณ 5 – 10 นาที หรือ อย่างยาว ไม่เกิน 30 นาที ^[2]

ก่อนงานสร้างภาพยนตร์สั้นจะเริ่มขึ้น ต้องผ่านขั้นตอนการเขียนบทภาพยนตร์สั้น เสียก่อน ดังนี้

(1) การค้นคว้าหาข้อมูล (research)

คือ การค้นคว้าวัตถุดิบ แนวคิดและแรงบันดาลใจ พื้นฐานของการค้นหา แนวคิด มาจากการอ่าน มาก ฟังมาก ศึกษาค้นคว้ามาก โดยเฉพาะพื้นฐานความคิดที่มาจาก กระบวนการค้นคว้าของมนุษย์ ปรัชญา ล้วนแต่เป็นแหล่งข้อมูล แหล่งความคิดที่ดี สิ่งที่ต้องค้นหาให้ได้ ต้องการจะพูดอะไร ต้องการจะสื่อสารเรื่องอะไร ที่เกี่ยวกับ “ตัวละคร” คือ ใคร/อะไร? “แนวความคิด” คิดอะไร/คิดอย่างไร “เหตุการณ์” เริ่มอย่างไร/จบอย่างไร? “สถานที่” ที่ไหน? “เวลา” เมื่อไร เริ่ม-จบ เมื่อไร?

เมื่อพบประเด็นของเรื่องแล้ว จึงลงมือค้นคว้าหาข้อมูล เพื่อนำมาประกอบในการเล่าเรื่องราว ให้ได้ เรื่องราวที่ถูกต้อง จริง ชัดเจน และมีมิติ คุณภาพของภาพยนตร์จะดีหรือไม่ จึงอยู่ที่การค้นคว้าหาข้อมูล ไม่ว่าภาพยนตร์นั้นจะมีเนื้อหาใดก็ตาม

(2) การกำหนดประโยคหลักสำคัญ (premise)

ประโยคหลักสำคัญในภาพยนตร์ มาจาก แนวความคิดง่ายๆ ธรรมดา มักตั้งเป็นประโยคคำถาม เช่น “เกิดอะไรขึ้นถ้า...” (what if) เช่น

– เมื่อความจริงถูกเปิดเผย คุณจะทำอย่างไร? (ภาพยนตร์ เรื่อง “ฆาตกรรมมีด” The Murderer)

– เกิดอะไรขึ้น ถ้าโรเมโอ กับ จูเลียต เกิดขึ้นกลางกรุง นิวยอร์ก (West Side Story)

² Shortfilm609. "การเขียนบทภาพยนตร์สั้น." (online) source: ThaiShotFilm http://www.thaishortfilm.com/T013_screenplay.html (28-05-2008)
นิตยสารสตาร์พิก ฉบับที่ 741 (ปีถัดหลัง ธันวาคม 2551)

Amin. "คู่มือทำหนังสั้น ฉบับกันเอง (ตอนที่ 1-4)." (online) source: Thaishortfilm an independent filmmaker community <http://www.thaishortfilm.com/board/viewtopic.php?t=5066>, 5081, 5113, 5184.

-เกิดอะไรขึ้น ถ้ามนุษย์ดาวอังคารบุกโลก (The Invasion of Mars)

-เพราะเหตุใด มิกก็จึงไม่รู้รู้สึกสะทกสั่น กับภาพเงาคล้ายคนร้าย ในระหว่างที่เธอกำลังสับหมูนบนเชียง (มิกก็ หมูสับ)

(3) การเขียนเค้าโครงเรื่อง (outline) และ เรื่องย่อ (synopsis)

คือ การวางแผนเค้าโครงเรื่อง (plot) นั่นเอง อย่าลืมว่า เค้าโครงเรื่อง คือ ส่วนหนึ่งของเรื่องราวทั้งหมดที่หามาได้ หรือที่รวบรวมได้ ซึ่งไม่สามารถนำมาบรรจุลงในภาพยนตร์ได้ทั้งหมด แต่จะนำตอนหนึ่ง หรือช่วงหนึ่ง (plot) เท่านั้น มาเสนอผ่านภาพยนตร์สั้น

การวางแผนเค้าโครงเรื่อง จะต้องตอบคำถาม หรือขยายประโยคหลักสำคัญให้ได้ จากนั้น จึงนำเรื่องราวเหตุการณ์ ที่ได้มาเขียนโครงเรื่อง ว่าใคร (พระเอก นางเอก) มีอุปนิสัยอย่างไร มีความปรารถนาอะไร ทำอะไร มีใคร หรือ อะไร (ผู้ร้าย) มาเป็นอุปสรรค ขัดแย้งกันเรื่องอะไร เพราะอะไร รุนแรงแค่ไหน มีอะไรมาเป็นจุดหักเห ให้เกิดความขัดแย้ง และความขัดแย้งได้พัฒนาไปเรื่อยๆ จนถึงขีดสุด (climax) และสุดท้ายจบอย่างไร ใครได้ ใครเสีย หรือว่ามีทั้งเสียและได้ เรื่องราวที่วางไว้ดังกล่าว จะทำได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับข้อมูล วัตถุดิบ ประสบการณ์ชีวิต มุมมอง แนวคิด ปรัชญาของผู้เขียนแต่ละคน ความเข้าใจมนุษย์ เป็นเรื่องลึกซึ้ง หากผู้เขียนบท เข้าใจสิ่งเหล่านี้ได้กว้าง ลึกซึ้งมากเท่าไร ก็จะถ่ายทอดเรื่องราวผ่านภาพยนตร์ได้ลึกซึ้งมากขึ้นเท่านั้น

เมื่อความคิดตกผลึก ได้คำตอบที่ชัดเจน ก็ลงมือเขียนเรื่องย่อ เป็นร้อยแก้ว หรือเรียงคำ เรียงความ ให้กระชับ และสั้น ความยาวตั้งแต่หนึ่งย่อหน้า ไปจนถึงครึ่งหน้า A4 หรือ จะเขียนเป็นเค้าโครงเรื่อง (outline) บอกตอนเริ่มต้น กลางเรื่องและตอนจบคร่าวๆ แต่ยาวไม่เกินหนึ่งหน้า A4

ตัวอย่างบทโครงร่างภาพยนตร์สั้น เรื่อง มิกก็ หมูสับ ความยาวเรื่อง 2 – 3 นาที (สุติน ชาวหินฟ้า 26 ตุลาคม 2557)

“มิกก็ หมูสับ”

ท้องฟ้ายังมีมืดมิด ดวงดาวก็ยังไม่โดดเด่น แต่คืนนี้ เมฆฝนมันตั้งเค้ามาตั้งแต่หัวค่ำแล้ว จึงไม่มีดวงดาวให้เห็นแม้แต่ดวงเดียว นอกจากแสงสว่างจากอาคารตึกที่ขอบฟ้า และแสงประกายของฟ้าแลบแปลบปลาบ ซึ่งสว่างให้เห็นเป็นระยะ

บ้านหลังหนึ่ง ดูเหมือนว่าเจ้าของบ้านยังไม่หลับ สงสัยจะหิวแน่ เพราะแสงไฟในห้องครัว ยังสว่างจ้าถ้าเขาไม่ผิด เจ้าของบ้านคงมีงานในครัวค้างอยู่แน่ๆ

ห้องครัวที่อยู่หลังบ้าน ก็ดูไม่ใหญ่นัก แต่ภายในทาสีสดใสหวานแหวว ผนังด้านหนึ่งของห้องครัว ที่อยู่ติดกับหน้าต่างบานหนึ่ง ติดตั้งหิ้งใส่อุปกรณ์ทำครัว ถ่างลงมา มีเตาแก๊สและกะทะเปล่าวางอยู่บนเตา ห่างจากผนังห้องราวเมตรครึ่ง เป็นโต๊ะประกอบอาหาร

บนโต๊ะ มีเทียนไม้ธูปหนึ่ง ขนาดย่อมๆ ทำจากต้นมะขามวางอยู่ บนเทียน มีเนื้อหมูก้อนหนึ่ง และ มีดปังตอ วางอยู่ข้างๆ มันถูกเตรียมไว้ รอเจ้าของกลับมา ซึ่งคงไปทำธุระอะไรสักอย่าง ด้านซ้ายของเทียน มีขวดซีอิ๊ว ซอส และกระปุกใส่เครื่องปรุง 2-3 กระปุก มีกระดาษแผ่นหนึ่งวางอยู่ ไม่รู้ว่าวางเอาไว้ทำอะไร ส่วนด้านขวา มีตุน้ำเย็นและแก้วน้ำใบหนึ่ง

หน้าต่างห้องครัว ยังคงเปิดค้างไว้ตั้งแต่หัวค่ำ มองเห็นฟ้าแลบที่ขอบฟ้าไกลๆ เสียงฟ้าคำรามเบาๆ ความงามของท้องฟ้ากำลังจะเปลี่ยนไป ในอีกไม่นานนี้

รอชั่วชีวิต! มิกก็ ในชุดคลุมห้อง แต่ใส่รองเท้าส้นสูง บนหัวยังมีโร้วม้วนผมติดอยู่เต็มหัว เดินเข้าไปในซอก ระหว่างโต๊ะทำอาหาร กับหิ้งใส่อุปกรณ์ครัว เธอยื่นมือไปคว้ามีดสับลงไปหั่นเนื้อหมู

ปัง! ปัง! ปัง! ปัง! ปัง!

โต๊ะสันสะเทือน ตามแรงสับ แก้วน้ำเซาและเขี่ยขึ้น น้ำในตุน้ำเย็นกระเพื่อมเป็นจังหวะ มีดปังตอ ยังคงสับลงไปหั่นเนื้อไม่หยุด โดยไม่เกรงใจสิ่งของที่อยู่บนโต๊ะตัวนั้นเลย พวกมันคงจะรู้สึก ว่าความเสียดัง ปัง! ปัง! ปัง! เสียดังประดา แต่พวกมันก็จำเป็นต้องทน แต่มีสิ่งหนึ่งคงทนไม่ได้ แน่ๆ คือ ก้อนเนื้อหมู ที่ถูกสับครึ่งแล้วครึ่งเล่า จนมันเริ่มแตกเป็นเส้นๆ

ขณะที่ มิกก็ ยังคงเฝ้ากับการสับเนื้อหมู แก้วน้ำที่วางอยู่ข้างๆ ตุน้ำเย็น ก็ลั่นลงไป หลังจากที่มีมันเด็นระบืออยู่นานสองนาน ที่ขอบโต๊ะ

เพร้ง!

แต่มิกก็ กลับไม่สนใจอะไรเลย เธอรับรู้มันแล้วว่า แก้วมันเคยวางอยู่ในที่ของมัน แต่ตอนนี้ มันคงทนไม่ได้กับเสียงสับหมู มันจึงเปลี่ยนใจ หันตัวเองลงไปในอนที่พื้น แน่ละ โต๊ะสูงขนาดนั้น มันฆ่าตัวตายชัดๆ

ทันใดนั้น ไฟฟ้าในห้องก็ดับวูบลง แล้วก็ติดสว่างขึ้นมาแวบหนึ่ง แล้วก็ดับอีก มิกก็รู้สึกแปลกใจอะไร เพราะบ้านของเธอ ไฟฟ้ามันก็ติดๆ ดับๆ อย่างนี้เป็นเดือนแล้ว โดยเฉพาะหน้าฝน เธอคิดว่าอาจเป็นเพราะฝนกำลังจะตก ไฟฟ้ามันก็เลยประท้วงเอาเสียดังๆ โดยไม่เกรงใจคนใช้ไฟฟ้าเลยสักนิด เธอมองไปรอบๆ ห้อง ผ่านหน้าต่างไป เหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ทั้งๆ ที่ตรงหน้าต่างนั้น ปรากฏเงาของคนถือสิ่งของมีคมคล้ายมีด เพิ่งเดินผ่านไป แต่ก็อย่าเพิ่งไปตำหนิมิกก็เลย เธออาจมองไม่เห็นก็ได้

แสงจากไฟฉายข้างนอก ลอดผ่านเข้ามาที่หิ้งใส่อุปกรณ์ครัว ไปกระทบกับคมมีด ที่แขวนไว้ในหิ้ง เป็นประกาย แต่มิกก็ ก็ยังรู้สึกเฉยๆ เธอช่างใจเย็นเสียเหลือเกิน เธอไม่รู้สึกลัวหรืออย่างไรว่า อันตรายข้างนอก กำลังคืบคลานใกล้เข้ามา มันน่ากลัวจะตายไป สำหรับผู้หญิงคนเดียวในห้องมืดๆ

ไฟฟ้ากลับมาติดสว่างเหมือนเดิม มิกก็ สับหมูต่อ เสียงสับหมู ปัง! ปัง! ปัง! ปัง! ปัง! กับเสียง เคาะประตู กัก! กัก! กัก! ที่หน้าบ้าน ดังเป็นจังหวะเดียวกัน มิกก็ หยุดสับหมู เงยหูฟัง แต่เงียบ ไม่มีอะไร เธอจึงสับหมูต่อ จนเนื้อหมูถูกสับเกือบละเอียด

เสียงสับหมู กับ เสียงเคาะประตู ก็ดังขึ้นพร้อมกันอีกครั้ง มิกก็ หยุดฟัง ก็ไม่มีอะไรอีกตาม

เคย เธอสายหน้ารู้ลึกว่าคาญเล็กน้อย ที่มันมารบกวนกิจกรรมสับหมูของเธอ มิกก็ รับผิดชอบของเธอ ให้เสร็จ แต่คราวนี้ เสียงเคาะประตู ดังขึ้นกว่าเก่า มิกก็หยุดสับหมูใหญ่

เสียงเคาะประตู ก๊อก! ก๊อก! ก๊อก! ดังมาจากประตูหน้าบ้านจริงๆ มิกก็ รู้สึกโกรธ จึงสับมีด บังตอลงไปที่เตียงอย่างแรง

ฉีก!

คมมีดสับคาเตียงค้างอยู่ มิกก็ เขียวตัว เดินออกจากซอก ซ้ำมั่วแก้วแตกที่พื้น ไปที่ประตู ห้องครัว ปิดล็อกปิดประตู ประตูเปิดออก แล้วเดินหายออกไป ปล่อยประตูห้องแง้มไว้ เสียงรongsเท้า ลั่น สูงกระทบกับพื้น ค่อยๆ เงียบหายไป เพียงครู่เดียว ก็เกิดเรื่องขึ้นมาจากนี้ได้

กร๊ตคคคคคคคคคคค!

เสียงกร๊ตของ มิกก็ ดังลั่นเข้ามาถึงในห้องครัว พร้อมกับเสียงประตูบานใหญ่ปิดดัง บึง! ไม่มีใครรู้ว่า มันเกิดอะไรขึ้นกับมิกก็ สาวน้อยผู้นำส่งสาร

แต่จากนั้นอีกเพียงไม่นาน เสียงรongsเท้าที่พื้น ก็ค่อยๆ ดังขึ้นอีกครั้ง คงเป็นคนร้ายแน่ๆ แต่ ... เฮ้! เสียงนั้น มันคุ้นๆ อยู่นะ มันมาหยุดอยู่ที่หน้าประตูห้องครัว กระแสลมพัดมาวูบหนึ่ง ส่งแรงผลักดันให้ประตูห้องครัวปิดตัวเอง แต่ ซ้ำไป มีของใครงคนหนึ่ง ยื่นมาจับที่ขอบประตูไว้ทัน พร้อมกับเสียงฟ้าคำรามลั่น ครืน!

บรรยายาคำคำคืบนี้ ดูไม่น่าเป็นมิตรเขาเสียเลย มิกที่แขวนอยู่บนหิ้งสั่นไหวเล็กน้อย ตามแรง คำรามของฟ้า เหมือนมีสิ่งลึกลับซ่อนอยู่ในห้องนี้ แต่มิกก็ ที่อยู่ข้างนอกนั้น จะเป็นอย่างไรบ้างนะ

ทันใดนั้น ... ประตูห้องครัวก็เปิดออก

มิกก็ผลักประตูเข้ามาในห้อง ในมือกำคันกระเทียมสด ที่เพิ่งซื้อมาใหม่ๆ ชูขึ้น แล้วเธอก็ หลับตา กระโดด กร๊ตของอีกครั้ง ด้วยความดีใจ

กร๊ต! ว้าว! วู้!

มิกก็ รับผิดชอบไปที่เตียงหมู วางคันกระเทียมสดไว้ที่ข้างๆ แผ่นกระดาษ ที่บนหัวของ แผ่นกระดาษแผ่นนั้น มีข้อความเขียนว่า "สูตรทำหมูสับกระเทียมสด"

เสียงของมิกก็ ตะโกนด้วยความดีใจอีกครั้งว่า "วู้! ขอขอบคุณมากนะ ลุงทอมมี ที่ไปซื้อมาให้ กระเทียมให้ คราวนี้มิกก็ จะทำให้อร่อยไปแล้ว รอแป๊บนึงนะลุง ประเดี๋ยวก็เสร็จแล้ว ... ลันหล่า ลันหล่า ลันหล่า ลันหล่าาาา"

จบ.

(4) การเขียนโครงเรื่องขยาย (treatment)

เมื่อได้โครงเรื่องมาเรียบร้อยแล้ว จะทำให้มองเห็น รายละเอียดของฉาก (mise-en-scene) ว่าในเรื่องทั้งหมด มีกี่ตอน (sequence) มีกี่ฉาก (scene) และในแต่ละฉาก มีรายละเอียดอะไรบ้าง เช่น ตัวละคร มีจำนวนเท่าใด เป็นใครบ้าง มีความปรารถนาอะไร มีอุปนิสัย พฤติกรรม ชอบไม่ชอบอะไร เป็นบุคคลลึกลับหรือไม่ หรือซ่อนอะไรไว้ในความคิด และจะทำอะไร ทำที่ไหน ทำเมื่อไร ทำแล้วส่งผลกระทบต่อใคร หรือ กระทบอะไร ในที่สุดจะแก้ไขปัญหาได้อย่างไร แล้วคำตอบที่ได้ คืออะไร หรือจะทิ้งปริศนาให้ผู้ชมไปคิดต่อ รูปแบบการเขียนขยายโครงเรื่อง แม้ว่าจะไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน ไม่ใช่ประเด็นสำคัญ แต่ที่สำคัญคือ กระบวนการคิด ว่าคิดอย่างไรให้ลึกซึ้ง คิดอย่างไรให้สมเหตุสมผล จึงจะทำให้เรื่องราวที่เล่านั้น น่าสนใจ มีสาระ

โครงเรื่องขยาย (treatment) มี 2 ขั้นตอน คือ การเขียนคำอธิบายรายละเอียดให้แก่ โครงเรื่อง (plot) ในรูปแบบของเรื่องสั้น เพื่อนำไปเขียนบทภาพยนตร์ (screenplay) อีกขั้นตอนหนึ่ง คือหลังเขียนบท screenplay เสร็จแล้ว เป็นการขยายรายละเอียดของฉาก ตัวละคร เพื่อกำหนดการถ่ายทำ โครงเรื่องขยาย จะใช้เป็นแนวทาง ในการเขียนบทภาพยนตร์ที่สมบูรณ์ต่อไป ประโยชน์อีกอย่างหนึ่งของ โครงเรื่องขยายคือ ใช้เป็นข้อมูลสำหรับยื่นขอรับการสนับสนุนทุนสร้าง การเขียนโครงเรื่องขยายที่ดี ต้องไม่ทิ้ง ประโยชน์หลักสำคัญ (premise) ที่ตั้งไว้แต่ต้น

(5) บทภาพยนตร์ หรือบทแสดง (screenplay)

บางครั้งเรียกว่า สคริปต์ (script) ประกอบด้วย เหตุการณ์ หรือ ตอน (master scene หรือ sequence) และฉาก (scene) บทภาพยนตร์ ประเภท screenplay ภายในจะบอก เรื่องราวของฉาก ภายนอก-ภายใน เวลา กลางวัน-กลางคืน ตัวละคร บทพูด คำอธิบายฉาก บรรยายากของฉาก บทแสดงของตัวละคร ทั้งนี้ screenplay จะมีแบบฟอร์มการเขียนที่ถูกต้องไว้ให้ เช่น บทสนทนาอยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษฉาก เวลา สถานที่ อยู่ชิดขอบหน้าซ้ายกระดาษ ไม่มีตัวเลขกำกับข้อ และโดยหลักทั่วไปบทภาพยนตร์หนึ่งหน้ามีความยาวหนึ่งนาที

บทแสดง (screenplay) จะมีความสมบูรณ์น้อยกว่าบทถ่ายทำ (shooting script) เพราะเป็นการเล่าเรื่องต่อจาก โครงเรื่องขยาย (treatment) ที่ได้พัฒนามาแล้ว เป็นลำดับ อย่างมีขั้นตอน

บท screenplay ภาพยนตร์สั้น เรื่อง มิกี้ หมูส์³

³ รูปแบบบทที่ถูกต้อง ที่ [www.igoodmedia.net/@production/01_script/shooting/mickey_\(2014\)/02_Screenplay@_mickey](http://www.igoodmedia.net/@production/01_script/shooting/mickey_(2014)/02_Screenplay@_mickey)

FADE IN:

EXTREM LONG SHOT - ฟาแลบ มองเห็นไกลๆ ที่ขอบฟ้ายามค่ำของชุมชนเมือง
ใน. ห้องครัว - กลางคืน

MEDIUM SHOT - **PAN** หึ่งใส่อุปกรณ์ทำครัว

ที่ผนังห้องด้านติดกับหน้าต่าง เห็นมีดและอุปกรณ์ครัว ล่องลงมา เห็นเตาแก๊สและกระทะเปล่าวางอยู่บนเตา
ห่างจากผนังราวเมตรครึ่ง เห็นโต๊ะประกอบอาหาร

ZOOM-IN / TRACKING - โต๊ะประกอบอาหาร (ต่อเนื่อง)

เห็นเขียงไม้ มีดปังตอ บนเขียง มีเนื้อหมูก้อนหนึ่ง มีดปังตอ วางอยู่ข้างซ้ายของเขียง /
มีขวดซีอิ้ว ซอส และกระป๋องใส่เครื่องปรุง 2-3 กระป๋อง ติดกัน มีกระดาษแผ่นหนึ่งวางอยู่ / ด้านขวา มีตู้
น้ำเย็น และแก้วน้ำวางอยู่

MEDIUM SHOT - หน้าต่าง

เห็นฟาแลบที่ขอบฟ้าไกลๆ เสียงฟ้าคำรามเบาๆ

ANGLE ON - มิคกี้

มิกกี้ ในชุดคลุมห้อง แต่ใส่รองเท้าส้นสูง บนหัวยังมีโร้วม้วนผมติดอยู่เต็มหัว เดินเข้าไปในซอก ระหว่างโต๊ะ
ประกอบอาหาร กับ หึ่งใส่อุปกรณ์ครัว ยื่นมือไปคว้า มีดปังตอ

MCU - มีดสับหมู

มีดสับลงไปเนื้อหมู

V.O. มีดสับ

ปัง! ปัง! ปัง! ปัง! ปัง!

CLOSE ON - ฟันโต๊ะ / ขาโต๊ะ / แก้วน้ำ / ถังน้ำในตู้ตู้เย็น

โต๊ะสั่นสะเทือน ตามแรงสับ แก้วน้ำเขย่าและเขยื้อน น้ำในตู้ตู้เย็นกระเพื่อมเป็นจังหวะ

MCU - มีดสับหมู (ต่อเนื่อง)

มีดปังตอ สับลงไปก่อนเนื้อไม่หยุด เนื้อหมู แตกเป็นเส้นๆ

CLOSE ON - ใบหน้ามิกกี้

เมามันกับการสับเนื้อหมู

MEDIUM SHOT - คำนวณและ แก้วน้ำ

แก้วน้ำ ลั่น หล่นจากโต๊ะ เสียงดัง เหวี่ยง!

MCU - มิคกี้ (ต่อเนื่อง)

มิคกี้ รู้สึกเฉยๆ มองไปที่คาน้ำร้อน ไม่เห็นแก้ววางอยู่ มองลงไปที่พื้น

LONG SHOT - แก้วแตก ที่พื้น

แก้วน้ำแตกกระเด็น / หลอดไฟฟ้าในห้องดับ / ดิ๊งๆ / ดับๆ

ANGLE ON - มิคกี้ (ต่อเนื่อง)

มิคกี้ มองไปรอบๆ ห้อง

TWO-SHOT - มิคกี้ / หน้าต่าง

ในห้องยังมีคาน้ำร้อน ที่หน้าต่าง มีเงาของคนถือ สิ่งของมีคมคล้ายมีด เดินผ่านไป แต่มิคกี้ไม่เห็น แสงจากไฟฉายข้างนอก ลอดผ่านเข้ามาที่ห้องอุปกรณ์ครัว ไปกระทบกับคมมีด ที่แขวนไว้ในห้อง เป็นประกาย

CU - หลอดไฟฟ้า ติดสว่างเหมือนเดิม

ANGLE ON - มิคกี้ (ต่อเนื่อง)

มิคกี้ สับหมูต่อ เสียงสับหมู กับเสียง เคาะประตู ที่หน้าบ้าน ดังเป็นจังหวะเดียวกัน

V.O. มีด

ปัก! ปัก! ปัก! ปัก! ปัก!

V.O. เคาะประตู

กัก! กัก! กัก! กัก! กัก!

มิคกี้ หยุดสับหมู เงยหน้าฟัง แต่เงียบ ไม่มีอะไร มิคกี้สับหมูต่อ

เนื้อหมู - ถูกสับจนเกือบละเอียด เสียงสับหมู กับ เสียงเคาะประตู ดังขึ้นพร้อมกันอีกครั้ง มิคกี้ หยุดฟังอีก ก็ไม่มีอะไร จึงสับหมูต่อ แต่เสียงเคาะประตู ดังขึ้นกว่าเก่า มิคกี้หยุดสับหมูครู่ใหญ่

เสียงเคาะประตู ก๊อ! ก๊อ! ก๊อ! ดังมาจากประตูหน้าบ้านจริงๆ

CLOSE ON - เชียงหมู

มิคกี้ สับมีดปังตอ ลงไปที่เชียงอย่างแรง

V.O. มีดสับ

ฉีก!

คมมีด สับคาเชียง ค้างอยู่

ANGLE ON - มิคกี้

มิคกี้ เอี้ยวตัว เดินออกจากซอก ซ้ำแล้วแต่ที่พื้น ไปที่ประตูห้องครัว บิดลูกบิดประตู ประตูเปิดออก มิคกี้ เดินหายออกไป ปล่อยประตูห้องแง้มอยู่

LONG SHOT - ประตู

เสียงรอกเท้ากระทบกับพื้น ค่อยๆ เงียบหายไป คุ่วหนึ่ง

มิคกี้ (O.C.)

กร๊ตตตตตตตต!

เสียงกร็กร้องของ มิคกี้ ดังลั่นเข้ามาถึงในห้องครัว พร้อมกับเสียงประตูบานใหญ่ปิด

MCU - ประตู (ต่อเนื่อง)

เสียงรอกเท้ากระทบพื้น ค่อยๆ ดังขึ้นอีกครั้ง มาหยุดอยู่ที่ประตูห้องครัว กระแสลมพัดมาวูบหนึ่ง ส่งแรง ผลักให้ประตูห้องครัว ปิดตัวเอง เกือบหมดทั้งบาน

มือของมิคกี้ ยื่นมาจับที่ขอบประตูไว้ ก่อนประตูปิด พร้อมเสียงพาดำราม

CLOSE ON - คมมีด

มีดที่แขวนอยู่บนหิ้งเก็บอุปกรณ์ครัวข้างผนัง สั่นไหว ตามแรงคำรามของฟ้า

MEDIUM SHOT - ประตู (ต่อเนื่อง)

ประตูห้องครัวเปิดออก มิคกี้เข้ามา ในมือกำดันกระเทียมสดที่เพิ่งซื้อมาใหม่ๆ ชูขึ้น หลับตากร็กร้องอีกครั้ง ด้วยความดีใจ

มิคกี้

กร๊ต! ว้าว! วู้!

TRACKING - มิคกี้

มิคกี้ เดินไปที่เขียงหมู วางต้นกระเทียมสดไว้ที่ ข้างแผ่นกระดาษ

CU - บนหัวของแผ่นกระดาษ มีข้อความเขียนว่า "สูตรทำหมูสับกระเทียมสด"

DISSOLVE IN

มิคกี้ (O.S.)

(ดีใจ ตะโกน)

วู้! ขอบคุณมากนะ ลุงทอมมี ที่ไปซื้ดกระเทียมให้ คราวนี้มิคกี้

จะทำให้รอยยิ้มหายไป รอยยิ้มนี้สูง ประเดี๋ยวก็เสร็จแล้ว ...
 ลั่นหล่า ลั่นล้า ลั่นหล่า ลั่นล้าาาาา

FADE OUT.

THE END.

บทขยาย (ขยายจากบท screenplay) ก่อนเตรียมเขียนบทถ่ายทำ ภาพยนตร์สั้น เรื่อง มิคกี้ หมูสับ

FADE IN:

EXTREM LONG SHOT - ฟาแลบ. มองเห็นไกลๆ ที่ขอบฟ้ายามค่ำของชุมชนเมือง

ใน. ห้องครัว - กลางคืน

MASTER SHOT MEDIUM SHOT - EYE TO HIGH - TRACKING หึ่งใส่อุปกรณ์ทำครัว

PAN TO - หน้าต่าง - ฉะนั้นห้องด้านติดกับหน้าต่าง เห็นมิด ถ้วยชาม อื่นๆ ในหึ่ง - **PAN** ลงมา
 เห็นเตาแก๊สและกะทะเปล่าวางอยู่บนเตา **PAN TO** - โต๊ะประกอบอาหาร

shot ZOOM-IN / TRACKING - โต๊ะประกอบอาหาร (ต่อเนื่อง).

TRACK TO - ตู้น้ำเย็น แก้วน้ำ - เชียงไม้ - มิคปังตอ - ก้อนเนื้อหมู - ขวดซีอิ๊ว ซอส กระปุก
 ใส่เครื่องปรุง - แผ่นกระดาษ

shot MEDIUM SHOT - หน้าต่าง. เห็นฟาแลบที่ขอบฟ้าไกลๆ เสียงฟ้าคำรามเบาๆ

MASTER SHOT LONG SHOT - HIGH - โต๊ะประกอบอาหาร

IN FRAME - **มิกกี้**. ชุดคลุมห้อง ใส่รองเท้าส้นสูง บนหัวมีโร้วม้วนผมติดอยู่เต็มหัว เดินเข้าไปในชอก
 ระหว่างโต๊ะประกอบอาหาร กับ หึ่งใส่อุปกรณ์ครัว คว่ามิดปังตอ สับเนื้อหมู

shot CU - EYE - มื่อ. คว่า มิดปังตอ สับ เนื้อหมู

V.O. มิคสับ

ปัง! ปัง! ปัง! ปัง! ปัง!

shot CU - EYE - ฟันโต๊ะ / ขาโต๊ะ / แก้วน้ำ / ฉนวนในตู้เย็น. โต๊ะส้นสะเทือน ตามแรงสับ
 แก้วน้ำเขย่าและเขยื้อน น้ำในตู้เย็นกระเพื่อมเป็นจังหวะ

shot MCU - EYE - มิคสับหมู (ต่อเนื่อง). มิดปังตอ สับลงไปก็ก้อนเนื้อไม่หยุด เนื้อหมู แดกเป็นเส้นๆ

shot CU - LOW - ใบหน้ามิกกี้. เขามั่นกับการสับเนื้อหมู

shot MEDIUM SHOT - ตู้เย็น และ แก้วน้ำ. แก้วน้ำ สั่น หล่นจากโต๊ะ เสียงดัง เพี้ยง!

shot MCU - LOW - ใบหน้ามิกกี้ (ต่อเนื่อง). มิกกี้ เฉย มองไปที่ตู้เย็น ไม่เห็นแก้ววางอยู่ มอง
 ลงพื้น

shot LONG SHOT - HIGH - แก้วแตก ที่พื้น. แก้วน้ำแตกละเอียด / หลอดไฟฟ้าในห้อง ดิ๊งๆ คับๆ

shot MEDIUM SHOT - EYE - มิคกี้ (ต่อเนื่อง). มิคกี้ มองไปรอบๆ ห้อง

shot BMS - EYE - TWO-SHOT - มิคกี้/หน้าต่าง. ในห้องยังมีอยู่ ที่หน้าต่าง มีเงาของคนถือ
สิ่งของมีคมคล้ายมีด เดินผ่านไป มิคกี้ไม่เห็น

shot MEDIUM SHOT - EYE - มิค. แสงจากไฟฉายข้างนอก ลอดผ่านเข้ามาที่ห้องใต้ประตูครัว
ไปกระทบกับคมมีด ที่แขวนไว้ในห้อง เป็นประกาย

shot CU - หลอดไฟฟ้า ดิ๊งสว่างเหมือนเดิม

MASTER SHOT LONG SHOT - HIGH - มิคกี้ (ต่อเนื่อง)

ไฟฟ้าติดแล้ว มิคกี้ สับหมูต่อ เสียงสับหมู กับเสียง เคาะประตู ที่หน้าบ้าน ดังเป็นจังหวะเดียวกัน

V.O. มิค

V.O. เคาะประตู

ปัก!ปัก!ปัก!ปัก!ปัก!

กัก!กัก!กัก!กัก!กัก!

มิคกี้ หยุดสับหมู **เจี่ยหุฟ้ง** แต่เจียบ ไม่มีอะไร มิคกี้สับหมูต่อ

-ช็อตต่อไป ถ่ายซ้ำเป็น INSERT SHOT-

shot CU - มือมิคกี้. หยุดสับหมู

shot CU - ใบหน้ามิคกี้. **เจี่ยหุฟ้ง** เจียบ ไม่มีอะไร

shot CU - มือมิคกี้ (ต่อเนื่อง). สับหมูต่อ **เนื้อหมู** ถูกสับจนเกือบละเอียด เสียงสับหมู กับ เสียงเคาะ
ประตู ดังขึ้นพร้อมกันอีก

shot MEDIUM SHOT - LOW - มิคกี้. มิคกี้ หยุดฟ้งอีก ก็ไม่มีอะไร จึงสับหมูต่อ เสียงเคาะประตู
ดังขึ้นกว่าเก่า มิคกี้หยุดสับหมูครู่ใหญ่ มองไปที่ประตูห้องครัว (ตรงกับที่มาของเสียงเคาะประตู - ประตูครัว
กับ ประตูหน้าบ้านอยู่ตรงแนวเดียวกัน)

shot LONG SHOT - ประตูห้องครัว. เสียงเคาะประตู ดังมาจากประตูใหญ่หน้าบ้าน

shot MCU - HIGH - เชียงหมู ผ่านไหล่มิคกี้. มิคกี้ สับมีดปังตอ ลงไปที่เชียงอย่างแรง คมมีด
สับคาเชียง ค้างอยู่

MASTER SHOT LONG SHOT - HIGH - มิคกี้

มิคกี้ เอี้ยวตัว เดินออกจากซอก **ข้าม** แก้วแตกที่พื้น ไปที่ประตูห้องครัว **บิด**ถูกบิดประตู ประตูเปิดออก มิคกี้
เดินหายออกไป ปล่อยประตูห้องแง้มอยู่ (แฉ็คชั่น อย่าคร่อมจังหวะ)

-ช็อตต่อไป ถ่ายซ้ำเป็น INSERT SHOT-

shot CU - EYE - กองแก้วแตก. เท้าของมิคกี้ ก้าวข้ามผ่านไป

shot CU - EYE - ลูกบิดประตู. มือของ มิคกี้ บิดลูกบิดประตู ผลักประตูเปิดออก

shot CU - EYE - เท้าของมิกกี้ ทรงประตู. มิกกี้ ก้าวเท้าเดินหายออกไป ปลดปล่อยประตูห้องแน่นไว้

shot LONG SHOT - ประตูครัว ซึ่งเปิดแน่นไว้. เสียงรอกเท้ากระทบกับพื้น ค่อยๆ เด้งหายไป ครัวหนึ่ง

มิกกี้ (O.C.)

กร๊ตคคคคคคคคคค!

เสียงกร็กร้องของ มิกกี้ ดังลั่นเข้ามาถึงในห้องครัว พร้อมกับเสียงประตูบานใหญ่ปิด

เสียงรอกเท้ากระทบพื้น ค่อยๆ ดังขึ้น มาหยุดอยู่ที่หน้าประตู กระแสลมพัดมาวูบหนึ่ง ส่งแรงผลักดันให้ประตูห้องครัว ปิดตัวเอง เกือบหมดทั้งบาน

มือของมิกกี้ ยื่นมาจับที่ขอบประตูไว้ ก่อนประตูปิด พร้อมเสียงฟ้าคำราม

shot CU - EYE - คมมีด. มีดที่แขวนบนหิ้งเก็บอุปกรณ์ครัวข้างผนัง ลั่นไหว ตามแรงคำรามของฟ้า

MASTER SHOT MEDIUM SHOT - ประตู (ต่อเนื่อง)

ประตูห้องครัวเปิดออก มิกกี้เข้ามา ในมือกำดันกระเทียมสดที่เพิ่งซื้อมาใหม่ๆ ซูขึ้น หลับตากร็กร้องอีกครั้ง ด้วยความดีใจ

มิกกี้

กร๊ต! ว้าว! วู้!

-ช็อตต่อไป ถ่ายซ้ำเป็น INSERT SHOT-

shot CU - EYE - ธรณีประตู. ประตูห้องครัวเปิดออก เท้าของมิกกี้ ย่างเข้ามา

shot CU - ดันกระเทียมในกำมือของมิกกี้. ในมือกำดันกระเทียมสดที่เพิ่งซื้อมาใหม่ๆ ซูขึ้น

shot TRACKING MEDIUM SHOT - มิกกี้. เดินไปที่เคียงหมู วางดันกระเทียมสดไว้ที่ ข้างแผ่นกระดาษ

shot CU - บนหัวของแผ่นกระดาษ มีข้อความเขียนว่า "สูตรทำหมูสับกระเทียมสด"

FADE OUT.

มิกกี้ (O.S.)

(ดีใจ ตะโกน)

วู้! ขอบคุณมากนะ ลุงทอมมี ที่ไปซุกกระเทียมให้
คราวนี้มิกกี้ จะทำให้อร่อยไปแล้ว รอแป๊บนึงนะลุง
ประเดี๋ยวก็เสร็จแล้ว ... ลันหล่า ลันหล่า ลันหล่า ลัน
ล้าาาาา

THE END.

คำอธิบาย

เหตุการณ์ **MASTER SHOT (ตัวเอียง)**

- แพนให้เห็นสภาพแวดล้อมภายในห้องครัว
- มิคกี้ เข้ามาในเฟรม แล้วสับหมู
- มิคกี้ ได้ยินเสียงเคาะประตู แต่ไม่แน่ใจ สับหมูต่อ
- มิคกี้ ออกจากห้องครัว
- มิคกี้ กลับเข้ามา พร้อมต้นกระเทียมสด

INSERT SHOT ถ่ายซ้ำ MASTER SHOT เป็นภาพใกล้เคียง เพื่อนำมา CUT-IN หรือ CUTAWAY นอกนั้น เป็นช็อต สำหรับ CUT-IN, CUTAWAY, REACT

(6) บทถ่ายทำ (shooting script)

เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการเขียนบท ไม่มีรูปแบบแน่นอนตายตัว ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์ แต่จะต้องระบุเรื่องสำคัญหลักๆ ไว้ ประกอบด้วย เหตุการณ์ หรือ ตอน (master scene หรือ sequence) ตอนจะถูกแบ่งออกเป็น ฉาก (scene) และฉาก จะถูกย่อยออกเป็น ช็อต (shot) หลายช็อต รวมกันเป็นฉาก หลายฉาก รวมกันเป็นตอน หลายตอน รวมกันเป็นเรื่องหนึ่งเรื่อง

บทถ่ายทำ จะบอกรายละเอียดเพิ่มเติมจากบท screenplay คือ ขนาดภาพ มุมกล้อง การเคลื่อนกล้อง การเชื่อมช็อต เชื่อมฉาก (transition) แบบต่างๆ เช่น คัท (cut) การเลือนภาพ (fade) การละลายภาพ หรือการจางซ้อนภาพ (dissolve) การกวาดภาพ (wipe) หรือ การใช้ภาพพิเศษ (effect) อื่นๆ

ส่วนหัวของฉาก ช็อต จะใส่หมายเลขกำกับไว้ด้วย (หมายเลขเหล่านี้ จะไปปรากฏในแผ่นสเลตเพื่อช่วยในการเรียงลำดับเรื่องขึ้น) เรียงลำดับไปจนจบเรื่อง ที่หัวของฉาก อาจบอกรายละเอียดเกี่ยวกับ ชุดแต่งกาย แต่งหน้า ทรงผม เสียงดนตรี เสียงพิเศษ วัสดุอุปกรณ์ประกอบฉาก ตัวแสดงประกอบฉาก แม้กระทั่งการจัดไฟส่อง หรือ การกำหนดสีของภาพ ก็เขียนให้เสร็จเสียในขั้นตอนนี้

บทถ่ายทำ ภาพยนตร์สั้น เรื่อง มิคกี้ หมูสับ

SCENE ก่อน: 00	SCENE NO.- (SINGLE SCENE)	SCENE ต่อไป: -
----------------	---------------------------	----------------

ใน. ห้องครัว – กลางคืน.

SHOT: 01 EXTREM LONG SHOT – ฟ้ายแลบ.

ภาพ: ขอบฟ้ายามค่ำของชุมชนเมือง มองผ่านหน้าต่างในห้องครัว

เคลื่อนไหว: เห็นสายฟ้าแลบบนท้องฟ้า เป็นระยะ คอลลิออก จนเห็นขอบหน้าต่าง

เสียง-พูด: เสียงฟ้าคำรามเบาๆ

MASTER SHOT [SHOT 02 – 06]

SHOT: 02

ภาพ: MEDIUM SHOT – EYE TO HIGH – TRACKING

หิ้งใส่อุปกรณ์ทำครัว

เคลื่อนไหว: PAN TO – หน้าต่าง – ผนังห้องด้านติดกับหน้าต่าง เห็นมีด ถ้วยชาม อื่นๆ ในหิ้ง – PAN ลงมา เห็นเตาแก๊สและกระทะเปล่าวางอยู่บนเตา PAN TO – โต๊ะประกอบอาหาร

เสียง-พูด: -

SHOT: 03

ภาพ: LONG SHOT – HIGH – โต๊ะประกอบอาหาร

มิกกี้ ชุดคลุมห้อง ใส่รองเท้าส้นสูง บนหัวมีโรวี่ม้วนผมติดอยู่เต็มหัว

เคลื่อนไหว: IN FRAME – มิกกี้ เดินเข้าไปในชอก ระหว่างโต๊ะประกอบอาหาร กับ หิ้งใส่อุปกรณ์ครัว คอ้ามิดปังตอ สับเนื้อหมู

เสียง-พูด: เสียงสับหมู

SHOT: 04

ภาพ: LONG SHOT – HIGH – มิกกี้สับหมู

เคลื่อนไหว: มิกกี้ สับหมูต่อ เสียงสับหมู กับเสียง เคาะประตู ที่หน้าบ้าน ดังเป็นจังหวะเดียวกัน มิกกี้ หยุดสับหมู เงยหูฟัง แต่เงียบ ไม่มีอะไร มิกกี้สับหมูต่อ

เสียง-พูด: บัก! บัก! บัก! บัก! บัก!
กัก! กัก! กัก! กัก! กัก!

SHOT: 05

ภาพ: LONG SHOT - HIGH - มิคกี้

เคลื่อนไหว: มิคกี้ เอี้ยวตัว เดินออกจากซอก ซ้ำมแก้วแตกที่พื้น ไปที่ประตูห้องครัว บิดลูกบิดประตู ประตูเปิดออก มิคกี้ เดินหายออกไป ปล่อยประตูห้องแง้มอยู่ (แอ็คชั่น อย่าคร่อม จังหวะ)

เสียง-พูด: -

SHOT: 06

ภาพ: MEDIUM SHOT - ประตูครัว

เคลื่อนไหว: ประตูห้องครัวเปิดออก มิคกี้เข้ามา ในมือกำดันกระเทียมสดที่เพิ่งซื้อมาใหม่ๆ ชูขึ้น หลับตากริ๊งอีกครั้ง ด้วยความดีใจ

เสียง-พูด: มิคกี้ “กริ๊ง! ว้าว! วู้!”

SHOT: 07

ภาพ: ZOOM-IN / TRACKING - โต๊ะประกอบอาหาร

เคลื่อนไหว: TRACK TO - ตู้น้ำเย็น แก้วน้ำ - เขียงไม้ - มิคปังตอ - ก้อนเนื้อหมู - ขวดซีอิ้ว ซอส กระปุกใส่เครื่องปรุง - แผ่นกระดาษ

เสียง-พูด: -

SHOT: 08

ภาพ: CU - EYE - มือ

เคลื่อนไหว: คว่า มิคปังตอ สับ เนื้อหมู

เสียง-พูด: เสียงมีดสับเนื้อหมู ปัก! ปัก! ปัก! ปัก! ปัก!

SHOT: 09 A, B, C, D

ภาพ: CU - EYE - **A-พื้นโต๊ะ / B-ขาโต๊ะ / C-แก้วน้ำ / D-ผิวน้ำในตู้น้ำเย็น.**

เคลื่อนไหว: โต๊ะสั่นสะเทือน ตามแรงสับ แก้วน้ำเขย่าและเขยื้อน น้ำในตู้น้ำเย็นกระเพื่อมเป็น จังหวะ

เสียง-พูด: เสียงมีดสับเนื้อหมู ปัก! ปัก! ปัก! ปัก! ปัก!

SHOT: 10

ภาพ: MCU - EYE - มีดสับหมู (ต่อจาก SHOT 08)

เคลื่อนไหว: มิดบังตอ สับลงไปทีก่อนเนื้อไม่หยุด เนื้อหมู ตกเป็นเส้นๆ

เสียง-พูด: เสียงมีดสับเนื้อหมู ปัก! ปัก! ปัก! ปัก! ปัก!

SHOT: 11

ภาพ: CU - LOW - ใบหน้ามิกกี้

เคลื่อนไหว: เมามันกับการสับเนื้อหมู

เสียง-พูด: เสียงมีดสับเนื้อหมู ปัก! ปัก! ปัก! ปัก! ปัก!

SHOT: 12

ภาพ: MEDIUM SHOT - ตู้น้ำเย็น และ แก้วน้ำ.

เคลื่อนไหว: แก้วน้ำ ลั่น หล่นจากโต๊ะ

เสียง-พูด: เสียงมีดสับเนื้อหมู ปัก! ปัก! ปัก! ปัก! ปัก!

เสียงแก้วแตก เหวี่ยง!

SHOT: 13

ภาพ: MCU - LOW - ใบหน้ามิกกี้ (ต่อจาก SHOT 11)

เคลื่อนไหว: มิกกี้ รู้สึกเฉยๆ มองไปที่ตู้น้ำเย็น ไม่เห็นแก้ววางอยู่ มองลงไปพื้น

เสียง-พูด: -

SHOT: 14 A., B.

ภาพ: 14-A, LONG SHOT - HIGH - กองแก้วแตก ที่พื้น

14-B, LONG SHOT - หลอดไฟฟ้าบนเพดานห้อง

เคลื่อนไหว: 14-A, กองแก้วน้ำแตกที่พื้น มีแสงไฟฟ้ากระปริบตลกๆ ตับๆ ส่องผ่าน

14-B, หลอดไฟฟ้า ติดๆ / ตับๆ

เสียง-พูด: เสียงครางของหลอดไฟฟ้า

SHOT: 15

ภาพ: MEDIUM SHOT - EYE - มิกกี้

เคลื่อนไหว: มองไปรอบๆ ห้อง

เสียง-พูด: -

SHOT: 16

ภาพ: BMS - EYE - TWO-SHOT - มิกกี้/หน้าต่าง

เคลื่อนไหว: ในห้องยังมีคอยู่ ที่หน้าต่าง มีเงาของคนถือ **สิ่งของมีคมคล้ายมีด** เดินผ่านไป มิคก็ไม่เห็น

เสียง-พูด: -

SHOT: 17

ภาพ: MEDIUM SHOT - EYE - **มีด**

เคลื่อนไหว: แสงจากไฟฉายข้างนอก ลอดผ่านเข้ามาที่ห้องใส่อุปกรณ์ครัว ไปกระทบกับ**คมมีด** ที่แขวนไว้ในห้อง เป็นประกาย

เสียง-พูด: -

SHOT: 18

ภาพ: CU - **หลอดไฟฟ้า**บนเพดานห้องครัว (หลอดเดิม)

เคลื่อนไหว: ติดสว่างจ้า

เสียง-พูด: -

SHOT: 19

ภาพ: CU - EYE - **มือมีด** (ต่อเนื่องจาก SHOT 04)

เคลื่อนไหว: หยดสับหมู

เสียง-พูด: เสียงมีดสับเนื้อหมู ปัก! ปัก! ปัก! หยุด

SHOT: 20

ภาพ: CU - ใบหน้า**มีด**.

เคลื่อนไหว: **เงย**หูฟัง เงยบ ไม่มีอะไร

เสียง-พูด: -

SHOT: 22

ภาพ: CU - **มือมีด** (ต่อจาก SHOT 20).

เคลื่อนไหว: สับหมูต่อ **เนื้อหมู** ถูกสับจนเกือบละเอียด เสียงสับหมู กับ เสียงเคาะประตู ดังขึ้นพร้อมกันอีก

เสียง-พูด: เสียงสับหมู กับ เสียงเคาะประตู

SHOT: 23

ภาพ: MEDIUM SHOT - LOW - **มีด**

เคลื่อนไหว: -มิกกี้ หยุตพัง ไม่มีอะไร สับหมุดต่อ เสียงเคาะประตู ดังขึ้นกว่าเก่า
-มิกกี้หยุตสับหมุดใหญ่ มองไปที่ประตูห้องครัว (ตรงกับที่มาของเสียงเคาะประตู - ประตูครัว กับ ประตูหน้าบ้านอยู่ตรงแนวเดียวกัน)

เสียง-พูด: เสียงสับหมุด กับ เสียงเคาะประตู

SHOT: 24

ภาพ: LONG SHOT - ประตูห้องครัว

เคลื่อนไหว: -

เสียง-พูด: เสียงเคาะประตู ดังมาจากประตูใหญ่หน้าบ้าน

SHOT: 25

ภาพ: MCU - HIGH - เชียงหมู ผ่านไหล่มิกกี้

เคลื่อนไหว: มิกกี้ สับมีดบังตอ ลงไปที่เชียงอย่างแรง คมมีด สับคาเชียง ค้างอยู่

เสียง-พูด: เสียงสับมีดบังตอ ปัก!

SHOT: 26 (ต่อเนื่องจาก SHOT 05)

ภาพ: CU - EYE - กองแก้วแตก

เคลื่อนไหว: เท้าของมิกกี้ ก้าวข้ามผ่านไป

เสียง-พูด: -

SHOT: 27 (ต่อเนื่องจาก SHOT 05)

ภาพ: CU - EYE - ลูกบิดประตู

เคลื่อนไหว: มือของ มิกกี้ บิดลูกบิดประตู ผลักประตูเปิดออก

เสียง-พูด: เสียงบิดประตู

SHOT: 28 (ต่อเนื่องจาก SHOT 05)

ภาพ: CU - EYE - เท้าของมิกกี้ ตรงประตู

เคลื่อนไหว: มิกกี้ ก้าวเท้าเดินหายออกไป ปลดอยประตูห้องแง้มไว้

เสียง-พูด: -

SHOT: 29 (ต่อเนื่องจาก SHOT 05)

ภาพ: LONG SHOT - ประตูครัว ซึ่งเปิดแง้มไว้

เคลื่อนไหว : -กระแสดมพัด ส่งแรงผลักดัน **ปิดตัวเอง** เกือบหมดทั้งบาน
 -มือของมิกกี้ ยื่นมาจับขอบประตู ก่อนประตูปิด พร้อมเสียงฟ้าคำราม

เสียง-พูด : -เสียงรongsเท้ากระทบกับพื้น ค่อยๆ เงียบหายไป ครู่หนึ่ง
 -มิกกี้ “กร๊อต ต ต ต ต ต ต” ดังลั่นเข้ามาถึงห้องครัว ... เสียงประตูบานใหญ่ปิด
 -เสียงรongsเท้ากระทบพื้น ค่อยๆ ดังขึ้น มาหยุดอยู่ที่หน้าประตู
 -เสียงฟ้าคำราม

SHOT: 30

ภาพ : CU - EYE - **คมมีด**
 เคลื่อนไหว : มีดที่แขวนอยู่บนหิ้งเก็บอุปกรณ์ครัวข้างผนัง **สั่นไหว** ตามแรงคำรามของฟ้า
 เสียง-พูด : เสียงฟ้าคำราม

SHOT: 31 (ต่อเนื่องจาก SHOT 06)

ภาพ : CU - EYE - **ธรณีประตู**. ประตูห้องครัวเปิดออก เท้าของมิกกี้ **ย่างเข้ามา**
 เคลื่อนไหว :
 เสียง-พูด :

SHOT: 32 (ต่อเนื่องจาก SHOT 06)

ภาพ : CU - **ด้นกระเทียมในกำมือของมิกกี้**.
 เคลื่อนไหว : ในมือกำด้นกระเทียมสดที่เพิ่งซื้อมาใหม่ๆ **สูงขึ้น**
 เสียง-พูด :

SHOT: 33

ภาพ : TRACKING MEDIUM SHOT - **มิกกี้**
 เคลื่อนไหว : เดินไปที่เชิงหมู วางด้นกระเทียมสดไว้ที่ **ข้างแผ่นกระดาษ**
 เสียง-พูด : -

SHOT: 34

ภาพ : CU - **บนหัวของแผ่นกระดาษ** มีข้อความเขียนว่า "สูตรทำหมูต้บกระเทียมสด"
 เคลื่อนไหว : FADE OUT
 เสียง-พูด : -

SHOT: 35

ภาพ: BLACK

เคลื่อนไหว: END CAST

เสียง-พูด: มิกกี้ ตีใจ ตะโกน ู๊! ขอขอบคุณมากนะ ลุงทอมมี ที่ไปชดกระเทียมให้ คราวนี้มิกกี้ จะทำให้ห้อยไปเลย รอแป๊บนึงนะลุง ประเดี๋ยวก็เสร็จแล้ว ... ดันหล่า ดันล้า ดันหล่า ดันล้าาาาา

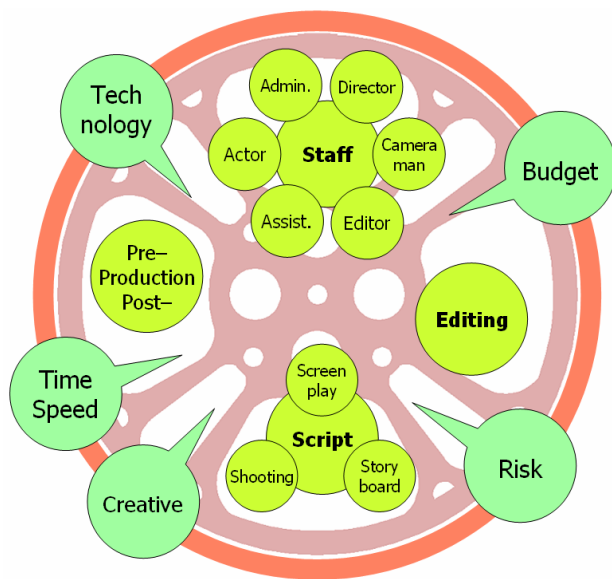
จบ.

(7) บทภาพ หรือ สตอรี่บอร์ด (storyboard) และ ผังบล็อกกิ้ง (blocking)

สตอรี่บอร์ด เป็นภาพร่างให้เห็น ขนาดและตำแหน่ง ของตัวละคร ฉาก เครื่องประกอบฉาก ทิศทางการเคลื่อนไหวของตัวละคร อาจแสดงตำแหน่งกล้องด้วยก็ได้ (แต่ไม่จำเป็น) นี่คือนี่คือ สตอรี่บอร์ด ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้กำกับภาพยนตร์และทีมงาน ที่จะช่วยกันจัดทำขึ้น ส่วนผังบล็อกกิ้ง จะเป็นภาพร่างในมุมสูง 90 องศา คล้ายแผนที่ หรือแผนผัง แสดงตำแหน่งของนักแสดง ตำแหน่งของกล้อง คอมพิวเตอร์ ไมค์บูม แสดงทิศทางการเคลื่อนไหวของนักแสดง และกล้อง จากจุดเริ่มต้นของช็อตไปถึงจุดสิ้นสุดของช็อต

สตอรี่บอร์ด จัดทำขึ้นเพื่อให้เห็นความต่อเนื่องของช็อต มีคำอธิบายประกอบ เช่น เหตุการณ์อะไร ใช้เสียงดนตรีอะไร บทพูดอย่างไร ทิศทางของภาพ ไป-มา อย่างไร (เพื่อประโยชน์ในการเคลื่อนกล้อง) ทั้งหมด ใช้เป็นแนวทางสำหรับการถ่ายทำ หรือ การคาดคะเนภาพไว้ล่วงหน้า (pre-visualizing) ก่อนการถ่ายทำ สตอรี่บอร์ดจะต้องมีเลขที่ลำดับช็อตกำกับไว้ด้วย ภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง ไม่จำเป็นว่าจะต้องเขียนสตอรี่บอร์ดตลอดทั้งเรื่อง อาจสร้างบทภาพเฉพาะตอนที่เข้าใจยาก หรือ ซับซ้อน ทั้งนี้ บทภาพ จะช่วยให้ทีมงานถ่ายทำ มีความเข้าใจในเรื่องภาพที่ตรงกัน ในภาพยนตร์สั้นโฆษณา จำเป็นต้องเขียนสตอรี่บอร์ดโดยละเอียด เพื่อให้เจ้าของงานตรวจสอบแก้ไข ก่อนนำไปถ่ายทำจริง

การเขียนบทภาพยนตร์ในแต่ละขั้นตอน อาจมีการเปลี่ยนแปลง แก้ไข ใส่รายละเอียดเพิ่มเติม หรือ ตัดข้อความ คำพูด บางตอนออกไปบ้าง บทถ่ายทำก็เช่นกัน อาจมีการแก้ไข เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม ตัดทิ้งจากที่มีในบท screenplay และ ในบทขยาย treatment จะไม่มีการกลับไปแก้ไขบทก่อนหน้านี้

Factor and Context of Movie Production Process

ภาพที่ 7.2

ปัจจัยวิเคราะห์งานสร้างภาพยนตร์

ประกอบด้วย องค์ประกอบงานสร้าง 4 ส่วน คือ (1) บุคคลในทีมงานสร้าง (2) บทภาพยนตร์ (3) กองถ่าย และลำดับขั้นตอนในการถ่ายทำ (4) การติดต่อลำดับภาพ

ปัจจัยสนับสนุนงานสร้าง 5 ด้าน คือ (1) งบประมาณ (2) เทคโนโลยี (3) ระยะเวลา และการบริหารเวลา (4) ความคิดสร้างสรรค์ (5) ความเสี่ยง และการบริหารความเสี่ยง

7.3 การสร้างภาพยนตร์โฆษณา

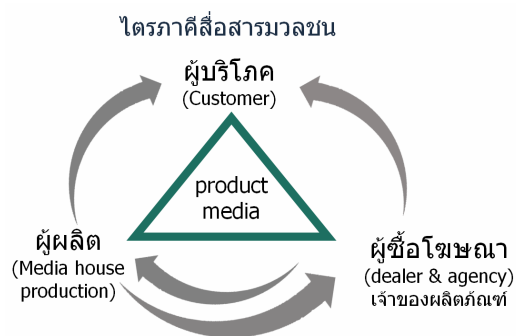
ภาพยนตร์โฆษณา มีโครงสร้างคล้ายภาพยนตร์สั้น ภาพยนตร์โฆษณาที่ดี จะช่วยเสริมแรงให้แก่ตัวผลิตภัณฑ์ ที่อยู่ในเรื่อง สามารถโน้มน้าวใจผู้ชม ให้เห็นคล้อยตาม โดยอาศัยการวางโครงเรื่อง และตัวละคร แบบง่าย ๆ กระชับ เน้นเรื่องการเข้าใจมากกว่าเนื้อหาสาระ หัวใจสำคัญของการผลิตภาพยนตร์โฆษณา คือ ทำอย่างไร ตัวผลิตภัณฑ์ ในภาพยนตร์ จึงจะเข้าไปสู่กระแสการรับรู้ของผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภค ตัดสินใจ อย่างใดอย่างหนึ่งกับสินค้านั้น เช่น รับรู้-รู้จัก-สนใจ (attention) ทดลองใช้ (trial) บริโภคซ้ำ (repeatedly) ยอมรับในสินค้า (brand name) ทั้งหมดนี้ เป็นหน้าที่ของผู้ผลิตสื่อ ที่จะต้องวิเคราะห์ผู้บริโภค ความต้องการของเจ้าของผลิตภัณฑ์ เป็นปัจจัยหลัก บริบทแวดล้อม ที่มีอิทธิพลต่อสื่อภาพยนตร์โฆษณา ซึ่งถือเป็นสื่อสารมวลชนประเภทหนึ่ง

7.3.1 รูปแบบในการเสนอสื่อโฆษณาแก่ลูกค้า

การเสนองานของผู้ผลิตสื่อ ต่อเจ้าของผลิตภัณฑ์ จะต้องระบุรายการสื่อ และรายละเอียดต่าง ๆ ว่าจะมีอะไรบ้าง เช่น เป็นภาพยนตร์โฆษณาทางทีวี (Television Commercial Advertisement หรือ TVC) ที่มีระยะเวลา 15 วินาที หรือ 30 วินาที หรือ 60 วินาที นำเสนอโลโกสินค้า แบบ Freeze Logo หรือ Dynamic Logo ด้วยเอฟเฟกต์และเทคโนโลยีที่สร้างความสนใจอย่างไร มีการเสนอข่าวสาร (scoop) ที่เน้นการให้ข้อมูล ชัดแจ้งจริง ผลประโยชน์ เกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์ และบริษัทผู้ผลิตสินค้า ผ่านภาพ เสียง

มัลติมีเดีย สดแทรก บทสัมภาษณ์ผู้บริหาร รวมถึงจุดขายต่างๆ ของสินค้าและบริการ ซึ่งสามารถต่อเชื่อมการเผยแพร่ ไปยังช่องทางสื่อสารในเครือข่ายเดียวกันได้ หรือเผยแพร่ได้หลายช่องทางในเวลาเดียวกัน ผ่านอินเทอร์เน็ต ที่คิวดาวเทียม ได้ทั่วประเทศ

เป็นสื่อที่สามารถถ่ายทอด กิจกรรมสด (live broadcast) บนพื้นที่การจัดกิจกรรม ที่บริษัทเจ้าของผลิตภัณฑ์จัดขึ้น เช่น งานแสดงสินค้า นิทรรศการ งานโรดโชว์ อีเวนท์ต่างๆ และเป็นสื่อโฆษณาที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมที่จะจัดให้ผู้บริโภคได้รับทราบ ไม่ว่าจะเป็นการจัดคอนเสิร์ต การจัดงานกิจกรรมส่งเสริมสินค้าในสถานที่ต่างๆ

ภาพที่ 7.3 โทรทัศน์สื่อสารมวลชน

7.3.2 ขั้นตอนการผลิตภาพยนตร์โฆษณา ^[4]

(1) การเตรียมงานก่อนการถ่ายทำ (pre-production)

ผู้ผลิตสื่อ (media house production) กำหนดแผนการผลิต การดำเนินงาน งบประมาณ และระยะเวลา ให้เป็นไปตามความต้องการของ บริษัทตัวแทนโฆษณาและลูกค้า ซึ่งเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ (agency and dealer) เพื่อให้สื่อโฆษณา ถูกเผยแพร่ไปยังลูกค้า หรือผู้บริโภค (customer) ได้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย (ดูภาพที่ 7.2) มีขั้นตอนที่สำคัญคือ

1.1) ประชุมกำหนดแนวทางปฏิบัติ (internal meeting)

ผู้กำกับภาพยนตร์ และบริษัทตัวแทนโฆษณา กำหนดข้อตกลงและทำความเข้าใจร่วมกัน เกี่ยวกับบทภาพยนตร์โฆษณา จากนั้นก็เลือกรูปแบบ แนวทางงานสร้าง ผู้กำกับภาพยนตร์และทีมงาน เป็นผู้ดำเนินการ จัดเตรียมสถานที่ นักแสดง เลือผ้า อุปกรณ์ และฉาก

1.2) จัดหาสถานที่ถ่ายทำ (location)

⁴ รายงาน เรื่อง “ธุรกิจการผลิตภาพยนตร์โฆษณา” บริษัท แม็ทซิง สตูดิโอ จำกัด (มหาชน).

สถานที่ถ่ายทำภายนอก และห้องสตูดิโอ ต้องคำนึงถึงความสะดวกในการถ่ายทำ ความเหมาะสมของสถานที่ ให้เหมาะกับสินค้าที่จะนำเสนอ ภายในวงเงินงบประมาณที่เหมาะสม สถานที่ถ่ายทำ ต้องมีคุณสมบัติ และคุณค่า สอดคล้องกับแนวคิด (concept) การโฆษณา ตามที่ตกลงกันได้

1.3) การคัดเลือกผู้แสดง (casting)

ผู้แสดง ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญ ในการผลิตภาพยนตร์โฆษณา ที่ต้องอาศัยนักแสดงอาชีพที่มีชื่อเสียง ช่วยดึงดูดความสนใจในสินค้า หรือ ผลิตภัณฑ์ที่น่าเสนอ แหล่งข้อมูลในการคัดเลือกการหา เช่น จากฐานข้อมูลของกลุ่มบริษัท ซึ่งมีหน่วยงานที่คัดเลือกผู้แสดง แยกเป็นกลุ่มๆ ไว้ เพื่อง่ายต่อการคัดเลือก บริษัทผู้จัดหาผู้แสดง (modeling) และตัวนักแสดงอาชีพ หรือ บุคคลในวงสังคม (คนเด่น คนดัง) หรือ นักแสดง ที่บริษัทหาไว้แล้ว

1.4) การเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือถ่ายทำ และอุปกรณ์ประกอบฉาก

เป็นหน้าที่ของ บริษัทผู้ผลิตสื่อ ที่จะต้องมีไว้พร้อมแล้ว ตั้งแต่อุปกรณ์ถ่ายทำ คอมพิวเตอร์ตัดต่อ อุปกรณ์สร้างเอฟเฟก และอุปกรณ์อื่น ที่จะต้องจัดหา จัดสร้าง เป็นกรณีพิเศษ ก็ควรตกลงกันให้เรียบร้อย ในด้านค่าใช้จ่าย ว่าเป็นภาระหน้าที่ของฝ่ายใด

1.5) การจัดทำบทโฆษณา

บทภาพยนตร์โฆษณา จะครอบคลุมรายละเอียดในการถ่ายทำทุกอย่าง ตั้งแต่ ฉาก มุมกล้อง ขนาด ภาพ ความยากง่ายของในแต่ละฉาก แอ็คชั่น บทพูดของผู้แสดง เมื่อบทภาพยนตร์เรียบร้อยแล้ว ทีมงานสร้าง ก็จะประชุม ติดตาม ความคืบหน้า ซักซ้อมความเข้าใจ ในการปฏิบัติงาน หากมีการแก้ไข ปรับปรุงในส่วนใด ก็สามารถรับรู้ร่วมกัน แล้วนำไปปฏิบัติ

(2) การถ่ายทำ (production)

เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด ของกระบวนการผลิตภาพยนตร์โฆษณา ฝ่ายคิดสร้างสรรค์ (creative) จะทำหน้าที่ทั้ง ออกแบบงานสร้าง และประเมิงานสร้างไปในเวลาเดียว โดยทำงานร่วมกับผู้กำกับภาพยนตร์ ซึ่งเป็นผู้มีความเข้าใจในบทภาพยนตร์เป็นอย่างดี เป็นผู้ดูแล กำกับ ควบคุม การถ่ายทำ ร่วมกับทีมงานคนอื่นๆ

ทีมงานบริหาร (executive production) มีผู้อำนวยการผลิต (producer) ร่วมกับ ผู้เขียนบท (script writer) และ ผู้ออกแบบงานสร้าง (produced designer) ร่วมกันกำหนด นโยบาย แนวทางการผลิต และมีผู้กำกับภาพยนตร์ เป็นผู้รับนโยบายและแนวทางดังกล่าว มาผลิตเป็นภาพยนตร์โฆษณา ดังนั้น ผู้กำกับ จึงเป็นหัวหน้ารับผิดชอบผลงานสร้างทั้งหมด โดยมีผู้ช่วยผู้กำกับ (assistant director) อยู่ในทีมด้วย ถ้าเป็นทีมงานสร้างขนาดเล็ก ผู้อำนวยการผลิต กับผู้กำกับภาพยนตร์ อาจเป็นบุคคลคนเดียวกัน

ทีมสนับสนุนงานสร้าง (production service คือ ทีมงาน ที่ลงมือปฏิบัติในกองถ่ายทำ ทีมนี้นับเป็นกลไกสำคัญในการผลิต ประกอบด้วย ฝ่ายสร้างสรรค์งานศิลป์ ฝ่ายถ่ายภาพ (camera) ฝ่ายจัดหาผู้แสดง (casting) ฝ่ายศิลปกรรม (art) และพนักงาน เจ้าหน้าที่ ผู้ช่วยทุกระดับ

(3) ขั้นตอนหลังการถ่ายทำ (post-production)

การถ่ายทำภาพยนตร์โฆษณา ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน เหมือนภาพยนตร์บันเทิง ผู้สร้างมักจะถ่ายทำให้เสร็จเสียในคราวเดียว และตัดต่อ ตกแต่งกราฟิกภาพ กราฟิกเสียง ด้วยคอมพิวเตอร์ (computer graphic) แล้วนำภาพและเสียงเหล่านั้น มาร้อยเรียงให้เป็นเรื่องราวที่โฆษณา ในส่วนของการตัดต่อ จะต้องอาศัยบุคลากร และเครื่องมือที่ทันสมัย มีความสามารถในด้านเทคนิค และความเร็ว มีความชำนาญในการตัดต่อ

7.4 การสร้างภาพยนตร์ เพื่อการประชาสัมพันธ์และการณรงค์

การสร้างภาพยนตร์ เพื่อใช้ในกิจกรรมประชาสัมพันธ์ และการณรงค์ รวมทั้งการเผยแพร่ข่าวสาร การโน้มน้าวใจ มักมีเนื้อหาสาระที่เป็นสาธารณะ มีวัตถุประสงค์ เพื่อโน้มน้าวใจผู้ชม ให้ร่วมกัน หรือมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม กีฬา การท่องเที่ยว ตลอดจนความชอบธรรมทางการเมือง ความยาวของภาพยนตร์ประเภทนี้ ประมาณ 5 – 25 นาที หรือยาวกว่านิดหน่อย มักเป็นภาพยนตร์แนวสารคดี จึงจัดอยู่ในกลุ่มภาพยนตร์สั้น

หากใช้แนวสารคดี มาสร้างเป็นภาพยนตร์ประชาสัมพันธ์ อาจไม่เป็นที่น่าสนใจ สำหรับยุคที่มีการแข่งขันการเลือกช่องทางสื่อสารที่หลากหลาย สื่อภาพยนตร์แนวสารคดี อาจไม่มีพลังมากพอที่จะดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้ เพราะขึ้นชื่อว่าภาพยนตร์สารคดี มักมีกลุ่มผู้ชมอยู่จำกัด ทางเลือกหนึ่งที่ผู้สร้างภาพยนตร์รุ่นใหม่ ควรต้องปรับแนวคิดและวิธีการของการนำเสนอด้วยภาพยนตร์ คือ การสอดใส่กลยุทธ์ของแนวภาพยนตร์แนวอื่นๆ ผสมลงไป เช่น ให้มีแอ็คชั่น การผจญภัย (adventure) แฟนตาซี (fantasy) วิทยาศาสตร์ (science fiction) หรือ กำลังภายใน (material art) ฯลฯ ไม่ใช่มีแต่นิยายชีวิต (drama) เพียงอย่างเดียว เพราะผู้บริโภคสื่อในปัจจุบัน มักให้การยอมรับ จัดลำดับคุณค่า ของภาพยนตร์แนวสารคดี อยู่ในลำดับรองหรือท้ายสุด และมีทัศนคติยอมรับ ฟังพอใจต่อภาพยนตร์แนวแอ็คชั่นมากกว่า ผู้สร้างภาพยนตร์เพื่อการประชาสัมพันธ์ จึงต้องปรับกระบวนการทัศนเสียใหม่ ด้วยการเอาใจใส่กับการพล็อตเรื่องราวชีวิต สารคดี ให้มีอรรถรสของภาพยนตร์แอ็คชั่น และการผจญภัย หรือแนวอื่นๆ ผสมลงไปด้วย

ตัวอย่างเช่น การสร้างภาพยนตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยว แนวสร้างเรื่องให้มีฉากแอ็คชั่น และการผจญภัย หมู่อาณันท์ นักศึกษาปีสี่ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง มีแฟนสาว ชื่อพลอย ตั้งแผนลอบย宵ของที่ระลึก อยู่ที่เขาวัง ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวชื่อดัง ของเมืองเพชรบุรี ช่วงปิดเทอม หมู่อาณันท์ จะกลับบ้านไปหาแฟนสาว ไปรอขึ้นรถที่สถานีขนส่งหมอชิต ตีตั๋วไปเพชรบุรีเรียบร้อยแล้ว รอรถออก ด้วยนิสัยเจ้าชู้ จึง

ไปจับสาวอีกคนหนึ่ง ซึ่งมีหนุ่มใหญ่สองคนผู้มีอิทธิพลติดพันอยู่ จึงเกิดเรื่อง อานนท์ถูกไล่ทำร้าย เขาจึงรีบขึ้นรถซึ่งได้เวลาารถออกพอดี เขารอดพ้นวิกฤติไปได้ ระหว่างนั่งรถ เขาเพลิดเพลินไปกับบริการรถทัวร์ มองทิวทัศน์สองข้างทาง พร้อมคำแนะนำจากพนักงานบนรถ ด้วยความอ่อนเพลียนจึงหลับไป ... ตื่นขึ้นมา ก็พบว่า ถึงเขาวังที่หมายแล้ว เขาจึงลงจากรถ จากนั้น ก็ประสานสายตากับโกศสาวงามอีกคนหนึ่ง ที่พานักท่องเที่ยวชาวจีนทัวร์เขาวัง เขาจึงตามติดไปตีสันทัดด้วย โดยไม่รู้ว่า มีพลอยแอบตามมาเห็นเข้า ระหว่างการเที่ยวชมเขาวัง ความใกล้ชิดทำให้เขาเพลิดเพลินไปกับการบรรยายของสาวโกศ จนกระทั่งสิ้นสุดระยะทาง เขาแนะนำตัวเอง เหตุการณ์น่าจะไปด้วยดี พลอยแอบเห็นพฤติกรรมของ อานนท์ ก็เดินตรงเข้าไปหาเขา โดยที่เขาไม่รู้ตัว แต่สิ่งที่อานนท์เห็นก็คือ หนุ่มใหญ่คู่อริสองคน กำลังเดินตรงมา เขาจึงรีบผลไปส่วนพลอยก็เข้าใจผิด คิดว่าอานนท์ทำผิดถูกเธอจับได้แล้วหนิ ก็เลยจะตามไปต่อว่า อานนท์หนีไปขึ้นรถทัวร์อีกคันหนึ่ง ซึ่งกำลังเคลื่อนตัวออกพอดี ทำให้หนุ่มใหญ่สองคนตามไม่ทัน เขาติดไปกับรถทัวร์อีกคันหนึ่งตรงไปยังหาดชะอำ และฟังบรรยายจากโกศทัวร์บรรยายให้ฝรั่งฟัง ซึ่งก็เป็นเรื่องซ้ำๆ ซากๆ ที่เขาฟังมาหลายรอบแล้ว ในที่สุดก็ถึง หาดชะอำ เขาลงจากรถ ดูความสดชื่นของทะเลและหาดทรายสวย รู้สึกหิว ก็เดินเข้าไปหาของกิน เข้าไปที่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง มีสูตรอาหารสำหรับนักท่องเที่ยวหลายสูตร เขาได้รับการต้อนรับ พร้อมคำแนะนำเมนูอาหารอร่อยสำหรับหาดชะอำ เขานั่งกินจนอิ่ม จ่ายค่าอาหารแล้ว ก็รู้สึกว่ามีเงินหมด จะขึ้นรถกลับเขาวังก็ไม่มีค่ารถ เขาจึงตัดสินใจโบกรถกลับ แต่เขาก็พบกับโชคร้าย เมื่อรถปิกอัพคันที่จอดรับเขา ก็คือหนุ่มใหญ่สองคนนั่นเอง ตามมาเอาเรื่องเขาดังที่นี้ เขาหนีไม่ทัน ถูกจับตัวไปกดจมน้ำทะเล อานนท์รู้สึกอึดอัด หายใจไม่ออกคล้ายจะจมน้ำตาย ... แต่สุดท้ายก็กลับคืนมา เมื่อ ... พลอยคนรัก สะกิดที่แขนปลุกให้เขาตื่น เธอบอกว่า “ตาบ้า! มัวหลับอยู่ได้ รถมาถึงเขาวังตั้งนานแล้ว” ... อานนท์รู้สึกว่า เหมือนได้ชีวิตใหม่กลับคืนมา ... จบ.

จากการวางพล็อตเรื่องข้างต้น ผู้สร้างสามารถใส่รายละเอียดของฉาก เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ลงไปในภาพยนตร์ ทำให้คนดูรู้สึกว่า ภาพยนตร์ที่เขากำลังดูอยู่นั้น ไม่ใช่ภาพยนตร์สารคดีท่องเที่ยว แต่เป็นหนังแอ็คชั่นผจญภัย มีหักมุมตอนท้ายเรื่อง

จุดสำคัญของการสร้างภาพยนตร์ เพื่อการประชาสัมพันธ์และการรณรงค์ คือ การนำจุดไคลแมกซ์ของเรื่องให้จบลงที่การเชิญชวน หรือโน้มน้าวใจประชาชนให้มีส่วนร่วม หรือจิตอาสาในงานสาธารณะ รับผิดชอบต่อส่วนรวม ไม่อย่างใดอย่างหนึ่ง สุดแล้วแต่วัตถุประสงค์ของเนื้อหา เช่น การอนุรักษ์ การต่อต้าน หรือการส่งเสริม ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง

การสร้างภาพยนตร์เพื่อการประชาสัมพันธ์ จำเป็นต้องใช้ทุนสร้างจำนวนหนึ่ง หากมีการเพิ่มฉากแอ็คชั่น อาจมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเข้ามา หากเป็นงานประชาสัมพันธ์ภาครัฐ ก็อาจขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ หากเป็นงานประชาสัมพันธ์ภาคเอกชน ก็ทำโครงการเสนอต่อผู้บริหารองค์กรโดยตรง แต่อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๒ และ ระเบียบคณะกรรมการภาพยนตร์

และวิดิทัศน์แห่งชาติ เรื่อง มาตรฐานในการส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวิดิทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๒ ได้ จัดสรรงบประมาณบางส่วน สนับสนุนแก่ผู้สร้างภาพยนตร์ประเภทนี้ ซึ่งสามารถขอรับการสนับสนุนได้ ทั้ง บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล (ดูรายละเอียด หัวข้อ 5.4 กฎหมายเกี่ยวกับภาพยนตร์ และการสนับสนุนการสร้างภาพยนตร์ บทที่ 5)

ขั้นตอนและวิธีการ การเตรียมงานสร้าง ผู้สร้างจะต้องเตรียมจัดทำทีมงานสร้างไว้ก่อนล่วงหน้า และเขียนบทภาพยนตร์ไว้ล่วงหน้า (กรณีโครงการสร้างอิสระ ควรมีบท screenplay ไว้ล่วงหน้า) จากนั้น ก็ทำการเขียนโครงการสร้าง นำเสนอขออนุมัติหน่วยงานต้นสังกัดเรื่อง บอกรายละเอียด ชื่อเรื่อง วิตุประสงค์ เรื่องย่อ ระยะเวลาสร้าง ทีมงาน แผนงานสร้าง (กิจกรรม เวลาเริ่มต้น-สิ้นสุด ผู้รับผิดชอบ) การติดตามและประเมินผล (ดูรายละเอียดที่ ภาคผนวก การเขียนโครงการและข้อเสนอในการสร้าง ภาพยนตร์ บทที่ 5) หน่วยงานต้นสังกัดเรื่อง อาจเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนก็ได้ ส่วนใหญ่จะ สนับสนุนงบประมาณให้อยู่แล้ว จำนวนหนึ่ง ถ้าเห็นว่าไม่พอ หรือเป็นโครงการสร้างอิสระ (ไม่ต้องมี หน่วยงานสังกัด) ก็ขอรับการสนับสนุนจาก คณะกรรมการภาพยนตร์และวิดิทัศน์แห่งชาติ กรมส่งเสริม วัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม หรือขอรับทุนจากองค์กรธุรกิจ ในลักษณะผู้สนับสนุน (sponsor)

เมื่อผ่านการอนุมัติโครงการสร้างแล้ว ทีมงานก็จัดทำบทสร้าง สตอรี่บอร์ด กุศถาณที่ถ่ายทำ คัดเลือกนักแสดง จัดหาอุปกรณ์สร้าง กล้อง ไฟส่อง ฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก (ดูรายละเอียด ในบทที่ 2 - 5)

ตัวอย่างโครงการสร้าง ภาพยนตร์รณรงค์ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

โครงการสร้างวิดิทัศน์เพลงคาราโอเกะ ส่งเสริมการเลือกตั้งที่ชาวสะอาด

เพลง “มนต์รัก ประชาธิปไตย” (My Democracy)

(ก.) ส่วนนำ

ชื่อเรื่อง	เพลงคาราโอเกะ “มนต์รักประชาธิปไตย”
ประเภทเนื้อหาสาระ	ประเภท ส่งเสริมการเรียนรู้ และควรส่งเสริมให้มีการดู และ ประเภท ที่เหมาะสมกับผู้ทั่วไป
ประเภทสื่อที่ผลิต	วิดิทัศน์เพลงคาราโอเกะ (Musical Video Karaoke CD)
ความยาวเรื่อง	ประมาณ 7 นาที (เฉพาะเพลง 4 นาที)
ชื่อผู้สร้าง	คณนักรศึกษา หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาการสื่อสารการเมืองบูรณาการ ภาคพิเศษ รุ่น 13-16 มหาวิทยาลัยเกริก
ระยะเวลาโครงการ	ดำเนินการสร้าง เดือน ธันวาคม 2553 เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

	สรุปประเมินโครงการ เดือน มกราคม 2554 เป็นต้นไป
กลุ่มเป้าหมาย	ประชาชนทั่วไป
ช่องทางเผยแพร่	(1) บ้านพักอาศัย (2) สถานศึกษา / ศูนย์ฝึกอบรมที่มีวัตถุประสงค์พัฒนาคุณภาพชีวิต (2) ที่วิสาหกิจ (โอกาสพิเศษ) ที่วิสาหกิจคาเฟ่ และ เคเบิลทีวี (3) อินเทอร์เน็ต

(ข.) โครงการ

1. ความสำคัญ และ ความเป็นมา

การเมืองในประเทศไทย ยังคงอยู่ในวังวนของการทุจริตคอร์รัปชัน มีระบบการเลือกตั้ง และการตรวจสอบ ที่อ่อนแอมาตลอด เป็นระบอบการเมืองที่ตั้งอยู่บนพื้นฐาน การแลกเปลี่ยนซื้อขาย อำนาจ ระหว่างประชาชน เจ้าของอำนาจที่แท้จริง กับ นักการเมือง ที่เป็นตัวแทน วงจรสภาพ ปัญหาทั้งหมดนี้ เกิดขึ้นเพราะ นโยบายที่มุ่งพัฒนาแต่ด้านวัตถุวิสัยเป็นหลัก ละเลยระบบคุณค่า และ ความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของวิถีชีวิตของประชาชน ดังนั้น การเมืองไทยจะต้องยกระดับ ตั้งแต่แนวคิด ไปจนถึงรูปแบบ และกระบวนการ ที่มุ่งผลประโยชน์ประชาชนเป็นหลัก

การผลักดันและยกระดับคุณภาพการเมืองไทย ส่วนหนึ่ง จำเป็นต้องอาศัยสื่อ เป็นเครื่องมือ สื่อที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ดี และมีบทบาทสำคัญ คือ สื่อวิทยุทัศน์ สื่อทีวี เป็นลำดับสำคัญ ส่วน สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นลำดับรอง กลุ่มนักศึกษา หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขา การสื่อสารการเมืองบูรณาการ ภาคพิเศษ รุ่น 13 – 16 (ปีการศึกษา 2553) พร้อมด้วยอาจารย์ ประจำวิชา การผลิตสื่อสำหรับองค์การการเมือง จึงร่วมกันผลิตสื่อวิทยุทัศน์ขึ้น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชาวระยอง ตามเจตนารมณ์ของสาขาวิชา

2. วัตถุประสงค์การผลิต

เพื่อใช้เป็นสื่อส่งเสริมการใช้สิทธิเลือกตั้งที่ชาวระยอง และการเผยแพร่แนวคิด การเมืองภาคประชาชน หรือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (Participative Politics)

3. แนวคิดในการดำเนินเรื่อง

แนวคิดของการนำเสนอบทเพลง มุ่งเน้นการเมืองภาคประชาชน ที่ประชาชนมีส่วนร่วม รับผิดชอบ โดยมีแนวคิดพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งมีทั้งความสำเร็จ ความล้มเหลว ความสุข ความทุกข์ยาก ความรัก และ ความสูญเสีย ในสังคมมนุษย์ ล้วนมีที่มา จากความปรารถนา และ กิเลสมนุษย์ เพื่อให้สังคมอยู่รอดได้ และอยู่อย่างมีความสุข ประชาชน จึงจำเป็นต้อง มอบ “อำนาจ” (ซึ่งนั่นหมายถึง การยอมสูญเสีย “อิสรภาพ” ส่วนหนึ่ง ของตนไป) ให้แก่คนหนึ่ง หรือ คนกลุ่มหนึ่ง เป็นใช้อำนาจนั้น เพื่อ ควบคุม กิเลส และ ตอบสนอง ความปรารถนาต่างๆ ดังนั้น ผู้ใด หรือ กลุ่มคนใด ได้รับมอบ “สิทธิ์” ให้เป็นผู้ใช้ “อำนาจ” ของประชาชน จะต้องเป็นผู้ ที่มีความเห็นแก่ตัวน้อย (ลทกิลเลส) จึงจะเห็นแก่ผู้อื่น (ประชาชน) และมุ่งตอบสนอง ความปรารถนา ของประชาชน เป็นหลัก ส่วนประชาชน ก็จะเป็นผู้เลี้ยงดูบุคคลผู้นั้น กลุ่มนั้น และเคารพบูชา คุ

“พ่อ” ของประชาชน

เนื้อหาในบทเพลง ใช้สัญลักษณ์ของ สะพานไม้ เป็นสื่อแทน ประชาธิปไตย ซึ่งทุกคนในชุมชนต้องใช้ร่วมกัน ทำให้ทุกคนต้องสามัคคีกัน ช่วยกันซ่อมและรักษาสะพานไม้ ไว้ให้เป็นมรดกของหมู่บ้านต่อไป ส่วนสัญลักษณ์ ความเป็นตัวแทนอำนาจ อิงอยู่กับความเสียสละ ซื่อสัตย์ จริงใจ และความใกล้ชิด ของตัวผู้สมัคร

แก่นของเรื่อง (theme) “พัฒนาการเมือง พัฒนานคน เชื่อมมวลชน ... มนตร์รักประชาธิปไตย”

4. แนวทางการนำเสนอ และ เรื่องย่อ – คำร้อง

บทเพลงคาราโอเกะ มนตร์รักประชาธิปไตย แบ่งการนำเสนอ ออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงแรก ก่อนเข้าเพลง (intro) เป็นละครสั้น ความยาว 3 นาที แสดงถึงบรรยากาศทางวัฒนธรรม ความคิด วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวชุมชน “บ้านแสงสุข” ซึ่งเป็นชุมชนที่ถูกอ้างอิงในบทเพลง ช่วงที่สอง บทเพลง ความยาว 4 นาที ประกอบด้วย คำร้อง ทำนองดนตรี ที่สามารถเลือก คำร้องพร้อมดนตรี และ แยกคำร้อง กับ ดนตรี ช่วงท้ายเพลง เป็นละครสั้นตอนจบ หรือ ปิดเรื่อง (เหตุการณ์ ชาวชุมชน ช่วยกันซ่อมสะพานไม้) ความยาว 30 วินาที

เริ่มเรื่องก่อนเข้าเพลง (Intro)

เหตุการณ์ เกิดขึ้นในชุมชนบ้านแสงสุข ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่รอยตะเข็บ ระหว่างเมือง กับชนบท ผู้คนในชุมชน ต่างไม่แน่ใจระหว่าง การยอมรับกระแสวัฒนธรรมคนเมือง กับ การรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิม และสิ่งที่พวกเขาไม่รู้ตัวเลยว่า มีสิ่งหนึ่งที่กำลังครอบงำความคิด ของพวกเขาอยู่ สิ่งนั้นก็คือ เทคโนโลยีการสื่อสาร ที่ทำให้พวกเขา เริ่มมีความแปลกแยก แตกต่าง มากยิ่งขึ้น แม้ว่าทุกคน จะถูกวางตำแหน่งในสังคม ไม่เหมือนกัน (เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้) แต่ทุกคน ก็มีเสรีภาพ ในการพูด และแสดงความคิดเห็น ผ่านเวทีสภาของพวกเรา ซึ่งเรียกว่า “สภากาแฟ” โดยอาศัย ร้านกาแฟของ นายบุญชู ลูกครึ่งจีนไทย เป็นศูนย์กลางการติดต่อสื่อสาร พูดคุยกัน

ในร้านกาแฟ ตอนเช้า /ตัวละคร : บุญชู (เจ้าของร้าน) มะยม (สาวนักเรียนตรง) พ่อใหญ่คำผาย (ปราชญ์ชาวบ้าน) สมภพ (นักข่าว) นางสุณี (ชาวสวน) เพียงใจ (ลูกสาวบุญชู) พงษ์พัฒน์ (ลูกชายครูเฟื่องพร) แบล็ค (ลูกชายจอมเกร่ ของ กำนันมัด) กับ ฮาร์ท (เพื่อนของ แบล็ค) ดำรง กับ น้ำหวาน (พี่เหล้าประจำซอย) หนูนา (หลานสาวของบุญชู อายุ 5 ขวบ) กับ เด็กชายแถม (หลานชายของบุญชู อายุ 5 ขวบ)

ประเด็นที่สร้างความสับสน ในสภากาแฟของพวกเรา คือ การยอมรับ หรือ ปฏิเสธ พฤติกรรม การซื้อสิทธิ์ ขายเสียง ของนักการเมือง กับ ประชาชน บางกลุ่ม ซึ่งได้กลายเป็นปัญหาขัดแย้งทางความคิด ระหว่าง ใช่ /ไม่ใช่ ชอบธรรม /ไม่ชอบธรรม เพราะมันได้กลายเป็น “ปัญหาโลกแตก” เพราะพฤติกรรมเหล่านี้ กำลังเป็น “วัฒนธรรมทับซ้อน” ที่เกิดขึ้น และนับวัน จะแก้ไขยาก

ดำรง กับ น้ำหวาน (สมาน) นั่งดื่มเหล้า อยู่มุมหนึ่งของร้าน คอยพูดซัดคอก (แซว) คนอื่นๆ

ส่วนพ่อใหญ่คำผาย กับ สมภพ นั่งที่ม้านั่งข้างๆ กำลังสนทนากับ บุญชู ซึ่งกำลังซังกาแฟ เพียงใจ กำลังจัดข้าวของในร้าน

สุณี มาขอซื้อยาแก้ปวด และน้ำปลา บุญชู เรียก เพียงใจ ให้มาขายของ แต่ยังไม่ทันที่ เพียงใจ จะออกมา แบงค์ กับ อาร์ท ซึ่งรถจักรยานยนต์ มารบกวน พอตี มะยม เดินเข้ามาสมทบ ขอคุยด้วย จึงค้านักเลงรถมอเตอร์ไซด์เตลิดไป สมภพ เห็นเข้า จึงพูดแซว หาวว่า มะยม จะมาจับ บุญชู น้าหลาน พูดสอซัดคอ สมภพ หาวว่าเป็นคนขี้ใจฉา

ระหว่างรอ สุณี กีบ่น เรื่องโรคภัย ความจน ขณะที่ หม่อมหม้านคนรูปหล่อ หนุ่ย หรือ พงษ์พัฒน์ พร้อมเบ๊สะพายหลัง กำลังเดินผ่านหน้าร้าน เพื่อไปเรียนต่อที่กรุงเทพฯ ทุกคนหยุดมอง เพียงใจ รีบเดินออกมาทัก พงษ์พัฒน์ โดยไม่สนใจว่าจะมีใครมอง และปล่อยให้ สุณี คอยซื้อของแก้

ก่อนกลับ พ่อใหญ่คำผาย จึงถือโอกาส เดินไปหา พงษ์พัฒน์ ขณะที่ หนุ่ย กับ เด็กชาย แต้้ม หลานของ บุญชู (ลูกของนางพ้อใจ พี่สาว เพียงใจ) ในชุดนักเรียนอนุบาล เพิ่งกลับจาก โรงเรียน เดินเข้าไปหา ตา บอกว่า วันนี้ ที่โรงเรียน มีเลือกตั้งหัวหน้านักเรียน ทำให้บรรยากาศการ สนทนา ถูกหักเห ไปให้ความสำคัญกับคำว่า “เลือกตั้ง”

ทุกคนมองไปที่เด็กทั้งคู่ พร้อมพูดอุทานพร้อมกันว่า “เลือกตั้ง”

เสียงประกาศเชิญชวน จากรถขยายเสียงของเจ้าหน้าที่ ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ในวัน พุธนี้ ตามด้วยขบวนแห่กลองยาว ถือป้ายเชิญชวน ให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส.ส. เมื่อขบวนแห่ผ่าน หน้าร้านกาแฟ ทุกคนหยุดภารกิจของตัวเองลง เด็กน้อยสองคน เดินจูงมือผู้ใหญ่เข้าไปสมทบกับ ขบวนแห่ ทุกคนออกมารายรำ และร่วมสนุกไปกับ ขบวนแห่ผ่านไปยังตลาด ชุมชน ทั้งหมดบ้าน

เข้าเพลง (musical karaoke)

ขึ้นชื่อเพลง “มนต์รัก ประชาธิปไตย” คำร้อง – ทำนอง –ดนตรี – นักร้อง (ขบวนกลองยาว ร่ายรำไป ตามถนน มีชาวบ้าน มาสมทบมากขึ้น มากขึ้นเรื่อยๆ จนจบเพลง.)

-เพลง มนต์รักประชาธิปไตย-

ชวนกันไป ชวนกันไปเลือกตั้ง

เลือกคนดีดี เข้าไปนั่งเป็นตัวแทน

ชาวบ้านอย่างเรา ยิ่งจนขึ้นแค้น (ร้องหมู่ ซ้ำ)

แต่ว่าผู้แทน ยิ่งรวยเงินตรา

คู่มือให้คิดก่อนเลือก

ผู้แทนเปลือกเปลือก มีอยู่เต็มสภา

ความหล่อความรวย ช่วยกันโฆษณา (ร้องหมู่ ซ้ำ)

ให้คนเชื่อว่า สมราคาผู้นำ

*โลกถึงคราววินาศ การเมืองซี้ซลาคโค่นทิ้งคุณธรรม

คนดีต้องกล้าขึ้นา ต้องกล้าตอกย้ำเป็นตัวอย่างที่ดี

การเมืองต้องเสียสละ ยืนยันสัจจะกล้าทำงานฟรี

ชื่อสัตย์จริงใจพาที่ กินอยู่พอดีไม่เป็นหนี้สังคม
ถึงคราต้องยุ่งการเมือง คนค้าหาเรื่องยอมเป็นอั้งโสมม
ขอประกาศการเมืองบุญนิยม (ข้า)
สิ่งดีต้องชมสิ่งชั่วร้ายพ่ายไป ไป ไป ไป ไป ไป

ตัดสินใจ ตัดสินใจให้แน่
ผู้แทนที่แท้มีคุณสมบัติอย่างไร
ไม่ต้องหาเสียง ให้สูญเงินเปล่าตาย (ร้องหมู่ ข้า)
เลือกเขาเข้าไป ประเทศไทยไชโย
เลือกเขาเข้าไป ประเทศไทยไชโย ไชโย ไชโย ไชโย ไชโย ไชโย

ท้ายเพลง (outro)

พงษ์พัฒน์ กับ เพียงใจ ส่งยิ้มให้แก่นักและกันอย่างหวานชื่น ระหว่างช่วยกันซ่อมสะพาน
ข้ามคลองของหมู่บ้าน ร่วมกับชาวบ้านคนอื่นๆ เมื่อมองออกไปกว้างๆ เห็นป้ายหาเสียงของ พงษ์
พัฒน์ อยู่เบื้องหลัง มันถูกจัดวาง และออกแบบไม่เหมือนใคร แต่ดูน่าสนใจ และ น่าเชื่อถือ เพราะ
เผยให้เห็นบรรยากาศภาพ กิจกรรมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน แสดงถึงความสำคัญ ความ
เสียสละ ความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ระหว่าง คนหนึ่งคน กับคนอื่นๆ คน และสัมผัส
ได้ถึงความอบอุ่น จริงใจ

พร้อมด้วย ข้อความสะดุดใจ ที่อ่านแล้ว ทำให้ระลึกถึงคน คนหนึ่ง ที่ชาวบ้านรู้จัก และต่าง
จดจำคำพูดนั้นได้ จนชื่นใจ เพราะเป็นคำพูดที่บ่งบอกตัวตนที่แท้จริงของ พงษ์พัฒน์ ผู้ซึ่งให้
ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม ของคนทุกคนในชุมชน

อีกมุมหนึ่งของสะพาน มะยม ส่งยิ้มหวาน ให้กับ บุญชู และเจินฮาย ระหว่างช่วยกัน จัดเก็บ
ข้าวของที่นำมาบริการชาวบ้าน ที่มาช่วยกันซ่อมสะพาน หนูนากับ เด็กชายแถม ยิ้มหัวเราะว่า
ขณะช่วยกันถือป้าย ข้อความ “พัฒนาประชาธิปไตย พัฒนาคน เอื้อมวลชน ... มนัรัก
ประชาธิปไตย”

จบ.

5. แผนดำเนินงานสร้าง

5.1 คณะทำงาน และแผนกิจกรรมงานสร้าง

คณะทำงาน ประกอบด้วย ฝ่ายอำนวยการผลิต และทีมงานผลิต

ฝ่ายอำนวยการผลิต รับผิดชอบการผลิต ในวงเงินงบประมาณ ให้ได้วีดิทัศน์ ที่ได้คุณภาพ
และคุณสมบัติ ตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ของโครงการ ตลอดจน การทำโฆษณา
ประชาสัมพันธ์ผลงานสร้างที่เสร็จแล้ว และการประเมินโครงการผลิต ประกอบด้วย (1) ประธาน
บริหารการผลิต (Executive producer) (2) ผู้อำนวยการสร้าง (Producer) (3) ผู้เขียนบท-
ประพันธ์เพลง (4) ผู้ออกแบบงานสร้าง (Director)

ทีมงานผลิต ทำหน้าที่ ออกแบบ วางแผน จัดทำบท ทำเพลง ลำดับการถ่ายทำ ถ่ายทำใน

และนอกสถานที่ ลำดับภาพ ตัดต่อ จนเป็นแผ่นซีดี พร้อมนำออกเผยแพร่ ประกอบด้วย (1) ผู้กำกับงานสร้าง (Director) (2) ฝ่ายจัดทำเพลง คนตรี-คำร้อง (3) เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติงานกองถ่ายทำ (4) เจ้าหน้าที่ฝ่ายตัดต่อลำดับภาพ (5) เจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนงานสร้าง (6) นักแสดง

5.2 แผนกิจกรรมดำเนินงานสร้าง และการประชาสัมพันธ์

–เดือน ตุลาคม 2553 ประชุมทีมงาน มอบหมายงาน จัดทำเพลง คนตรี-คำร้อง จัดทำบทถ่ายทำ คัดเลือกนักแสดง เตรียมสถานที่ถ่ายทำ

–เดือน ธันวาคม 2553 ถ่ายทำ ตัดต่อลำดับภาพ ทดสอบ

–เดือน มกราคม 2554 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผ่านกิจกรรม อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ผ่านดาวเทียม และโทรทัศน์ช่อง 11 (NBT) สถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา โดยการสนับสนุนของ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และ สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา (สนับสนุนช่องทางเผยแพร่ ตามโอกาสเหมาะสม)

5.3 งบประมาณการผลิต

ทีมงานผู้สร้าง เป็นผู้จัดหาทุนสร้าง แต่ขอรับการสนับสนุนด้านช่องทางเผยแพร่ จากหน่วยงานภาครัฐ คือ (1) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และ (2) สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ และผลกระทบ (impact)

6.1 ด้านกายภาพ

สื่อวีดิทัศน์ส่งเสริมการเลือกตั้งที่ชาวสะอาด ผ่านสื่อสารมวลชนในประเทศ (สถานีวิทยุโทรทัศน์ สถานีวิทยุกระจายเสียง อินเทอร์เน็ต) นับเป็นสื่อทางเลือกอีกช่องทางหนึ่ง ในการร่วมด้วยช่วยกันสร้างสรรค์สังคม การเมืองไทย ให้มีการเลือกตั้งที่ชาวสะอาด สร้างการเมืองที่มีคุณธรรม ผ่านสื่อสารการเมืองที่พึงประสงค์ ไฟล์ข้อมูลวีดิทัศน์ “มนต์รักประชาธิปไตย” ประชาชนทุกคนสามารถ ดาวน์โหลด ได้ที่ <https://www.youtube.com/watch?v=YTRW03ijlDQ> เว็บไซต์ www.igoodmedia.net

6.2 ด้านจิตภาพ

แนวคิดการเมืองใหม่ ซึ่ง หมายถึง การเมืองภาคประชาชน หรือ การเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วม เป็นการสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนว่า มิติของการเมือง กับวิถีชีวิตจริง มันเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อถึงกัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ การเมืองเป็นเรื่องของ อำนาจ สิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ของทุกคน มิใช่ของตัวแทนแต่ฝ่ายเดียว ดังนั้น คุณสมบัติของความเป็นตัวแทน จึงเป็นประเด็นสำคัญ จากวีดิทัศน์ ชี้ให้เห็นถึง คุณสมบัตินี้ อย่างไร ที่ตรงกับความต้องการของชาวบ้าน สามารถตรวจสอบผู้แทนของตนเองได้ง่ายและโดยตรง และ ไม่สร้างปัญหาทุจริตคอร์รัปชันให้แก่ส่วนรวม

7. คณะทำงานโครงการผลิต

รายนามคณะกรรมการ	คณะกรรมการอำนวยการสร้าง	ทีมงานสร้าง
ดร.ไพจิตร ศุภาวรี	ประธานบริหารโครงการ	ที่ปรึกษา
นายอมรเทพ ศรีวงศ์	ประธานอำนวยการสร้าง	
นายอภิชา ธาราอินทรากรม	รองประธาน	
นางปิญญาตา สุภาวรรณภัทร	ประชาสัมพันธ์ และ การเงิน	
ค.ต.ธนกร ยิ้มพิรัตน์	เหรียญกษาปณ์	
นางนพพร เข้มธีระกุล	เลขานุการ	
นักศึกษา หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ภาคพิเศษ	กรรมการ	
สาขาการสื่อสารการเมืองบูรณาการ รุ่น 13 – 16 (ปีการศึกษา 2553)		
อาจารย์สุติน ชาวหินฟ้า	กรรมการอำนวยการสร้าง	ผู้อำนวยการสร้าง
		บทประพันธ์เพลง
		ออกแบบงานสร้าง
อาจารย์บัณฑิต คุ้ม	กรรมการอำนวยการสร้าง	ผู้กำกับงานสร้าง
อาจารย์ไพโรจน์ สังวริบุตร	กรรมการอำนวยการสร้าง	ผู้ประเมิงานสร้าง
นายอภิชาติ เกตุด้วง	เจ้าหน้าที่	ตัดต่อ ลำดับภาพ

ภาพที่ 7.4 ส่วนหนึ่งของ ซื่อทภาพ ภาพยนตร์รณรงค์ทางการเมือง “มนต์รักประชาธิปไตย” My democracy (2010) ช่องเผยแพร่: You tube / igoodmedia.net
คำค้น: You tube / my democracy sudin
<https://www.youtube.com/watch?v=YTRW03ij1DQ>
https://www.youtube.com/watch?v=8YN_2-Nx25s
<https://www.youtube.com/watch?v=FbXmE7shUBA>

7.5 กรณีศึกษา งานสร้างภาพยนตร์ เรื่อง Act of God

ภาพยนตร์สั้น เรื่อง Act of God ในขณะเขียนบท screenplay ชื่อเดิมภาษาไทย คือ ช่างมันเถอะ พระเจ้า แต่เมื่อนำมาสร้างจริง เมื่อปี พ.ศ.2556 เปลี่ยนชื่อเป็น “กรรม เป็นของ ข้า ชะตา เป็นของ พระเจ้า” เขียนบทโดย สูดิน ชาวหินฟ้า เป็นผลงานสร้างร่วมกันของนักศึกษา นิเทศศาสตรบัณฑิต ภาควิเศษ มหาวิทยาลัยเกริก สาขาการโฆษณาประชาสัมพันธ์ รุ่น 37 – 39 และสาขาการสื่อสารการเมืองบูรณาการ รุ่น 23 รวมจำนวน 43 คน โดยอาจารย์ผู้สอน เป็นผู้ควบคุมดูแลงานสร้างทั้งหมด ทุนสร้าง ประมาณ 90,000 บาท ความยาวภาพยนตร์ 35 นาที ความละเอียดภาพ 1920 x 1080 pixel (HD) เผยแพร่ที่ <https://www.youtube.com/watch?v=6GWpIfXXXmg> ช่องเผยแพร่: igoodmedia.net หรือเข้าถึงได้ที่ www.igoodmedia.net

ภาพที่ 7.5a เบื้องหลังการเปิดกล้อง ภาพยนตร์ เรื่อง Act of God (2013)

(1) บทภาพยนตร์

แนวคิดหลักของเรื่อง (theme) พระเจ้ากับมนุษย์ ต่างก็มีจิตใจ มีอารมณ์ มีความรู้สึกความนึกเห็นแตกต่างกัน ตรงที่ พระเจ้าไม่ต้องรับผิดชอบใน วิกฤตกรรมที่มนุษย์ก่อขึ้น แนวภาพยนตร์ (genre) แอคชั่น-แฟนตาซี (action-fantasy) ประโยคหลัก (premise) “อะไรจะเกิดขึ้น เมื่อพระเจ้ากับมนุษย์ผู้เป็นข้ารับใช้ มีความเห็นไม่ตรงกัน ในการตัดสินพฤติกรรมของคนสามคน ที่ขัดแย้งกัน”

เรื่องย่อ (synopsis) นักโทษชายสองคน หลังพ้นโทษ กับต้องมาติดใจกันในทางชั่วสาว จนเป็นเหตุเกิดการไล่ล่าฆ่ากันในสุสานรตเก่าๆ ทั้งสองต่อสู้กัน ฝ่ายเสียเปรียบหนีมาถึงทางตัน ไม่รู้จะให้ใครช่วย นอกจากอ้อนวอนพระเจ้าให้ช่วยคุ้มครอง เมื่อพระเจ้ากับมนุษย์ผู้รับใช้ ซึ่งกำลังจะได้เลื่อนขั้นเป็นเทพ เห็นเหตุการณ์นั้น ต่างก็มีความเห็นขัดแย้งกัน ว่าจะช่วยหรือไม่ เพราะอะไร แต่ไม่ว่าพระเจ้าหรือมนุษย์ ก็ไม่อาจลืมหิวัตรและกรรม ของคนอื่นได้

การดำเนินเรื่อง เป็นการเล่าเรื่องแบบคู่ขนาน เรื่องราวของมนุษย์ปุถุชน 3 คน บนภาคพื้นดิน และ

เรื่องราวความคิดเห็นขัดแย้งกัน บนภาคนิพนธ์ ระหว่างมนุษย์ผู้รับใช้ใกล้ชิดพระเจ้ากับตัวพระเจ้าเอง เหตุการณ์บนสวรรค์ ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า ได้ยกประเด็นความประพฤติดของมนุษย์สามคน คือ แมน กับ หลุยส์ ซึ่งเป็นเพื่อนรักกัน และ หลิว ซึ่งเป็นตัวกลางและเป็นสาเหตุให้คนทั้งสองทะเลาะกัน หลิวเคยเป็นภรรยาของแมนมาก่อน ต่อมาก็กลายมาเป็นภรรยาของหลุยส์ ตัวละครทุกตัวในเรื่องนี้ เป็นตัวแทนความเลวของปุถุชน ผู้มากด้วยกิเลส แม้พวกเขาจะรักดีกับพระเจ้า แต่ก็เป็นความรักดีในเชิงสัญลักษณ์ แต่ในสายตาของพระเจ้า คิดว่ามนุษย์ทั้งหลายที่เคยกล่าวรักษาศีลแล้ว ไม่ทำผิดในภายหลัง ในมุมมองของพระเจ้าถือว่า เป็นคนทรยศต่อพระเจ้า ในครั้งแรกของการสนทนาระหว่างมนุษย์ผู้รับใช้ กับพระเจ้า มนุษย์ก็มีความเห็นคล้อยตามกับสิ่งที่พระเจ้าพูด แต่เมื่อเรื่องราวของคนสามคน ได้ดำเนินมาถึงจุดวิกฤต ในความรู้สึกรักของมนุษย์แล้ว พระเจ้าจะต้องจัดการแก้ปัญหาไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง จะช่วยเหลือหรือลงโทษ แต่พระเจ้ากลับไม่ทำ ปล่อยให้ทุกอย่างดำเนินไปตามยถากรรม ทำให้มนุษย์รู้สึกไม่พอใจ ที่พระเจ้าลำเอียง และไม่ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ พระเจ้าผู้เมตตา จึงเป็นต้นเหตุของการโต้เถียง ว่าฝ่ายใดผิดหรือฝ่ายใดถูก

วัตถุประสงค์ของภาพยนตร์เรื่องนี้ เพื่อสื่อให้เห็นว่า สิ่งที่มนุษย์คิดกับสิ่งที่พระเจ้าทำ นั้นแตกต่างกัน แต่ทั้งมนุษย์และพระเจ้าก็ไม่อาจกำหนด หรือชี้ขาดเรื่อง วิบากกรรมของมนุษย์ได้ เพราะวิบากกรรม เป็นทรัพย์สินหรือผลลัพธ์ของผู้กระทำ ทำดีย่อมได้ดี ทำชั่วย่อมได้ชั่ว ไม่ทำอะไรเลย ก็ไม่ได้อะไรเลย ดูเหมือนว่าจุดจบของภาพยนตร์ จะจบลงตรงนี้ แต่ผู้เขียนบทต้องการหักมุมสุดท้ายของเรื่อง ด้วยการเผยปมปริศนาไว้ก่อนจบว่า อย่างไรเสียพระเจ้านั้นคือพระเจ้า ย่อมอยู่เหนือทุกสิ่ง การที่มนุษย์ต้องรับผลแห่งวิบากกรรมของตนนั้น แท้จริงเป็นสิ่งที่พระเจ้าวางแผนไว้แล้ว

ผู้เขียนบทได้วางตำแหน่งมุมมอง ของพระเจ้าเป็นตัวแทนของพระเจ้าทุกศาสนา เพื่อให้บทภาพยนตร์สามารถเผยแพร่ได้ทุกกลุ่มชนชาติ ภาษา และเผ่าพันธุ์

(2) ฉากและตัวละคร

ฉากหลักๆ ในภาพยนตร์ คือ บนสวรรค์ มีพระเจ้ากับมนุษย์ ยืนคุยกันที่บัลลังก์สวรรค์ กับฉากบนโลกมนุษย์ ฉากบนสวรรค์ เลือกใช้โทนสีขาวสะอาด และแสงที่มีความสว่าง (high key lighting) ไม่มีกลางคืน มีแต่กลางวัน ส่วนฉากบนโลกมนุษย์มีทั้งกลางวันและกลางคืน ตามวิถีชีวิตของปุถุชน ผู้สร้างเลือกใช้ช่อสมรตเป็นสถานที่เกิดเหตุของจุดไคล์แมกซ์ของเรื่อง ในเวลากลางคืน แทนความหมายของความชั่วร้าย จำลองโกดังเก็บของเป็นฉากเรือนจำ อุปกรณ์ประกอบฉาก เช่น อาวุธปืน ปืนยาวใช้ปืนจริง ปืนสั้นใช้ปืนบีบีกัน กระสุนปืนสร้างขึ้นจากกราฟิกคอมพิวเตอร์ กรงขัง ห้องขังเดี่ยว ประตูเรือนจำ ทีมงานผู้สร้างจัดทำขึ้นเอง เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย นักแสดงหามาตนเอง

ภาพยนตร์เรื่องนี้ ใช้เวลาถ่ายทำ 2 ช่วง คือ ช่วงแรก เป็นฉากเหตุการณ์วิถีชีวิตของ แมน หลุยส์ และ หลิว ใช้เวลาเพียง 1 วันกับ 2 คืน ช่วงที่สอง การถ่ายทำฉากการสนทนาของมนุษย์ผู้รับใช้ กับ พระ

เจ้า เป็นภาคสวรรค์ ใช้เวลาถ่ายทำ 1 วัน ภายในห้องสตูดิโอ ใช้ฉากเขียวเป็นฉากเบื้องหลัง แล้วนำไปเข้าโปรแกรมแทนที่ฉากเขียวด้วยเมฆและท้องฟ้า

ตัวละคร มนุษย์ผู้รับใช้พระเจ้า เป็นตัวแทนของมนุษย์ทั่วไป ที่แสดงออกทางสัญญา ผ่านทัศนคติที่มีต่อพระเจ้า ส่วนพระเจ้า เป็นตัวแทนทางสัญลักษณ์ของพระเจ้าของทุกศาสนา ซึ่งปฏิบัติต่อมนุษย์อย่างเท่าเทียม คือ เป็นผู้กุมชะตาชีวิตของมนุษย์ทุกคนในโลกใบนี้ ให้ได้รับผลกระทบของแต่ละคนอย่างเท่าเทียม แมน กับ หลุยส์ เป็นตัวแทนของมนุษย์ผู้มากด้วยกิเลส ทำผิดกฎหมายจนต้องถูกจำคุก แต่ก็ยังนับพระเจ้าเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ แต่ทำไปในเชิงสัญลักษณ์เท่านั้น หลิว รับบทบาทเป็นผู้หญิงที่มีชีวิตอยู่ในวงวนของการพนัน และสถานเริงรมณ์ ห่างไกลจากพระเจ้า

ภาพที่ 7.5b (บน) สถานที่ถ่ายทำ (ล่าง) และเบื้องหลังการถ่ายทำ ภาพยนตร์ เรื่อง Act of God

(3) นักแสดง

ภาพยนตร์เรื่องนี้ มีตัวละครหลักๆ เพียง 5 คน คือ แมน หลุยส์ หลิว มนุษย์ผู้รับใช้พระเจ้า และพระเจ้า นักแสดง คัดเลือกจากนักศึกษาจำนวน 43 คน ในจำนวนนี้ มีนักแสดงอาชีพ 2 คน เลือกเอามา 1 คน เล่นเป็น หลิว แมน กับ หลุยส์ เลือกจากนักศึกษา ซึ่งยังไม่มีทักษะด้านการแสดงมาก่อน เมื่อถึงเวลาถ่ายทำจริง ก็พบปัญหามากมาย ปัญหาแรก คือ นักแสดงไม่สามารถจำบทสนทนาได้ และมีเวลาซ้อมการแสดงน้อย การกำหนดตัวนักแสดง ไม่เป็นไปตามแผน ผู้กำกับภาพยนตร์จึงต้องเลือกตัวแทนมาแสดงแทน ส่วนนักแสดงประกอบได้รับความร่วมมือจากทีมงานนักศึกษาเป็นอย่างดี

(4) สถานที่ถ่ายทำ

ในการวางแผนและออกสำรวจสถานที่ถ่ายทำ ผู้สร้างเลือกสถานที่ที่อยู่ในแวกเดียวกัน เพื่อให้ง่ายกับการย้ายกองถ่าย จำนวนฉากในภาพยนตร์ ทั้งหมด 28 ฉาก ใช้สถานที่ถ่ายทำ ทั้งหมด 7 แห่ง ซึ่งอยู่ไม่ห่างกันมากนัก อุปสรรคสำคัญในการหาสถานที่ถ่ายทำ คือความร่วมมือของเจ้าของสถานที่ เนื่องจากสถานที่ถ่ายทำ (ในท้องที่ตำบลในเมือง อ.เมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก) อยู่ในต่างจังหวัด ทำให้การขอความร่วมมือจากเจ้าของสถานที่ เป็นไปด้วยดี กองการถ่ายทำมีขนาดเล็ก สถานที่ถ่ายทำอยู่ในที่ปลอดภัย ใกล้ที่พัก การขนย้ายอุปกรณ์สะดวก ไม่ยุ่งยาก โชคดีตรงที่ อุซอสมรทที่ใช้ถ่ายทำฉากช่วงกลางคืน เคยใช้เป็นสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์มาก่อน เจ้าของสถานที่ก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ภาพที่ 7.5c โพสต์เตอร์ ภาพยนตร์ เรื่อง Act of God (2013)

(5) การถ่ายภาพและการกำกับการแสดง

เนื่องจาก ภาพยนตร์เรื่องนี้ จัดอยู่ในประเภทภาพยนตร์สั้นแนวอิสระ ทีมงานสร้างส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาฝึกหัด แต่ได้ผู้ถ่ายภาพที่มีความชำนาญ ทำให้แก้ปัญหาเรื่องภาพถ่ายไปได้ระดับหนึ่ง

บทถ่ายทำ ได้รับการจัดทำขึ้นไว้ล่วงหน้า แต่การจัดทำผังบล็อศก็ มีการแก้ไขกันในหน้ากองถ่าย เพราะมีการเปลี่ยนแปลงสถานที่ถ่ายทำหลายจุด อุปกรณ์กล้องถ่ายภาพ ใช้กล้อง DSLR จำนวน 2 กล้อง ถ่ายด้วยความละเอียดระดับ HD มีการใช้อุปกรณ์พื้นฐานในชื่อที่สำคัญ เช่น เครน คอลลี่ โคมไฟ 5K 2K และไฟคีนโง องค์ประกอบภาพส่วนใหญ่ มีการเคลื่อนกล้องน้อย เนื่องจากมีเวลาถ่ายทำจำกัด ปัญหาเรื่องการจัดตำแหน่งการแสดง มีน้อยกว่า นักแสดงจำบทไม่ได้ ทำให้ต้องสูญเสียเวลาในการกำกับ การถ่ายซ้ำหลายรอบ ของแต่ละช็อต สร้างภาระให้แก่นักแสดง ผู้กำกับการแสดง และผู้ถ่ายภาพ ไม่น้อย

(6) การบันทึกเสียงและการตัดต่อ

ใช้อุปกรณ์พื้นฐาน คือ เครื่องบันทึกเสียงขนาดเล็ก (sound recorder) ระดับคุณภาพการบันทึก 24 บิต 2.1 ช่องเสียง ร่วมกับ ไมค์บูม เนื่องจากการถ่ายทำซ้ำหลายรอบ ของแต่ละช็อต ทำให้เกิดความสับสนในการบันทึกภาพและข้อมูล สร้างความยุ่งยากในขั้นตอนตัดต่อ บางครั้งเจ้าหน้าที่ควบคุมเสียง ลืมกดปุ่มบันทึก จึงจำเป็นต้องใช้เสียงจากไมค์หวักล้อง และไม่มีโอกาสที่จะไปถ่ายซ้ำได้อีก การพากย์เสียงในภายหลังก็มีอุปสรรค เพราะนักแสดงอยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง

แรงบันดาลใจที่ทำให้การตัดต่อภาพยนตร์เรื่องนี้จนสำเร็จ คือ เรื่องราวของภาพยนตร์ มีจุดเด่น และมีแง่มุม ที่น่าสนใจ ให้แ่คิด ภาพถ่ายที่ถ่ายได้แม้จะขาดตอน การลำดับเรื่องราวไปบ้าง แต่ก็มีคุณสมบัติในด้านองค์ประกอบภาพ และมีภาพสำรองซ้ำ (footage) ไว้มากพอที่จะแก้ไขข้อบกพร่องที่มีทั้งหมด ให้สามารถตัดต่อและนำเสนอออกมาได้

7.6 กรณีศึกษา งานสร้างภาพยนตร์ เรื่อง มากกว่าขอบคุณ (MERCI)

มากกว่าขอบคุณ เป็นงานทดลองสร้างภาพยนตร์ ต่อยอดจากกิจกรรมการถ่ายภาพนิ่งและภาพวิดีโอ ของกลุ่มนักเรียน dfilm school จำนวน 10 คน เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมต้น มีส่วนร่วมเป็นนักแสดง และทีมงานสร้าง โดยเรียนรู้รวมไปกับครูฝึก ถ่ายทำเมื่อเดือน เมษายน 2558 (ช่วงปิดเทอม) ที่ตำบลพลายชุมพล อำเภอพิบูลย์โลก จังหวัดพิบูลย์โลก ตัดต่อที่ห้องสตูดิโอ igood media, phitsanulok ความยาว 95 นาที ความละเอียด 1920 x 820 (HD) สัดส่วนภาพ 21:9 รูปแบบไฟล์ matroska video (mkv) ผลงานเผยแพร่ผ่านหน้าเว็บไซต์ www.igoodmedia.net หรือ ช่อง You tube / igoodmedia.net ภาพยนตร์เรื่องนี้ ใช้ทุนสร้าง ประมาณ 5,000 บาท เป็นค่าอาหารเลี้ยงนักแสดง และค่าน้ำมันเชื้อเพลิง อุปกรณ์ทุกชิ้นที่ใช้ถ่ายทำ รวมทั้งกล้องถ่ายภาพ และคอมพิวเตอร์ ขอขยืมจากห้อง

สตูดิโอ igood media

ภาพที่ 7.6a ทีมงานสร้าง (บน) เบื้องหลังการถ่ายทำ ภาพยนตร์ เรื่อง มากกว่าขอบคุณ (กลาง, ล่าง)

(1) บทภาพยนตร์ และตัวละคร

พัฒนามาจาก ภาพการ์ตูนสำหรับเด็ก กล่าวถึงเด็กชายผู้หนึ่ง เจ้าของเครื่องร่อนกระดาษ เด็กเพื่อนบ้านคนหนึ่ง มาขอเล่นด้วย แต่เขาปฏิเสธ แต่เมื่อเครื่องร่อนบินไปค้างบนต้นไม้ กลับไปขอร้องไห้ให้เพื่อนคนนั้นช่วยเก็บให้ เขารู้สึกเสียใจ ที่เพื่อนก็ปฏิเสธที่จะช่วยเขาเช่นกัน อาจารย์สุติน ชาวหินฟ้า ได้นำมาพล็อตเรื่อง ให้เป็นบทภาพยนตร์สั้น 2 – 3 นาที ไม่มีบทพูด เพิ่มฉากหักมุมเรื่องเข้าไป ตอนที่เด็กเจ้าของเครื่องร่อน ไปขอร้องเพื่อนและถูกปฏิเสธ เขาผิดหวังเดินไปนั่งเสียใจที่รั้วบ้าน ลักครู่ ก็มีมือเล็กๆ ยื่นเครื่องร่อนกระดาษให้เขา ซึ่งก็คือเด็กซึ่งเป็นเพื่อนบ้านคนนั้น ในที่สุดก็ทำให้เขาเปลี่ยนนิสัยเห็นแก่ตัวได้ อีก 1 ปีถัด

มา พล็อตเรื่องได้รับการขยายเป็นภาพยนตร์สั้น 10 นาที มีความเป็นชีวิต (drama) มากขึ้น มีบทแอ็คชั่นเสริมเข้าไป นับเป็นการปรับปรุงบท ในรุ่นที่ 2

ตัวละครทั้งหมด เป็นเด็ก เมื่อนำมาขยายเป็นภาพยนตร์สั้น ความยาว 30 นาที (ปรับปรุงบทในรุ่นที่ 3) มีบทพูด เพิ่มบรรยากาศด้านบันเทิงเข้าไป และเมื่อมีนักเรียนวัยประถมปลาย เข้ามามีส่วนร่วม การวางโครงเรื่องในบทภาพยนตร์จึงเลือกตัวละคร เป็นเด็กวัย 10 – 12 ปี ซึ่งมีวิถีชีวิต และกิจวัตรประจำวัน คล้ายกับชีวิตจริง จึงทำให้ง่ายขึ้นในการวางกรอบของการดำเนินเรื่อง และการคัดเลือกนักแสดง

แนวคิดของเรื่อง (theme) หนึ่งน้ำใจ กับ หนึ่งโอกาส คือ มิตรภาพ ที่เขา และ เธอ ควรแบ่งปัน ให้แก่กันและกัน แนวภาพยนตร์ (genre) ชีวิต (drama) ประโยคหลัก (premise) เพราะอะไร แบงค์ จอมเกร ถึงกับเย้ยคำขอบคุณ น้อยหน้า เรื่องย่อ (synopsis) ไม่มีคำขอบคุณใดๆจากปากของ แบงค์ เด็กหนุ่มผู้โอหัง คือวัน จอมเกร เจ้าล้าทาง ซึ่งถูกแม่ตามใจจนเลี่ยนนิสัย จนไม่มีเพื่อนคบ แต่ท้ายที่สุด ก็มีสิ่งบันดาลใจที่บีบคั้นให้เขา ต้องยอมจำนนที่ กล่าวคำขอบคุณ น้อยหน้า เพื่อตอบแทนความมีน้ำใจ ของเพื่อน ที่ยอมเสียสละให้เขาเปลี่ยนนิสัย

(2) ฉากและสถานที่ถ่ายทำ

เมื่อการถ่ายทำดำเนินไปได้ราว 70% ผู้กำกับภาพยนตร์ เห็นว่าเรื่องราวในเรื่อง ยังขาดความสมบูรณ์ในการเล่าเรื่อง จึงเพิ่มฉากตอนเริ่มต้นและตอนจบ ให้ตัวละคร แบงค์ กับ น้อยหน้า พบกันในวัยที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว การพบกันครั้งนี้ เป็นการเล่าเรื่องย้อนอดีตของเขาทั้งสองคน ในตอนเริ่มต้น และจบลงด้วยการเชื่อมเอาฉากเหตุการณ์ปัจจุบัน มาเป็นตอนปิดเรื่อง

เหตุการณ์ในเรื่อง มีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย คือเปลี่ยนจากแบงค์กับลูกฟุตบอลหาย แล้วไปขอร้องให้น้อยหน้าช่วยค้นหา เปลี่ยนเป็น แบงค์ทำรถจักรยานหาย แล้วน้อยหน้าเป็นผู้พบและนำจักรยานไปคืนให้ เหตุผลที่เปลี่ยนเพราะ ลดความยุ่งยากในการทำกับการแสดงลง และต้องการเพิ่มน้ำหนักของเรื่องราว เพราะแค่ทำลูกฟุตบอลหาย กับทำจักรยานราคาหลายหมื่นบาทหาย มีอารมณ์แรงผลัดต่างกัน

ฉากส่วนใหญ่ เป็นเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน น้อยหน้า อาศัยอยู่กับน้ำเพ็ญและลูกสาว รวมสามคน อาชีพหลักคือคัดแยกขยะเพื่อรีไซเคิล เลือกบ้านที่ถูกรถเข็นด้วยกองขยะ เนื่องจากความยากจนจึงไม่มีเวลาดูแลบริเวณบ้าน ทุกอย่างปล่อยให้เป็นไปตามยถากรรม ฉากร้านอาหาร โรงผลิตน้ำดื่ม ก็ล้วนแต่เป็นคนที่รู้จักกันในชุมชน จึงให้ความร่วมมือด้วยดี ฉากโรงเรียนก็ขออนุญาตจากหัวหน้าสถานศึกษา ที่เด็กๆ เรียนอยู่ ซึ่งมีความคุ้นเคยกันดี จึงไม่มีปัญหาเรื่องการเดินทาง เข้าออก การเลือกห้องเรียน การเลือกจุดวางกล้อง ตำแหน่งการแสดง นับว่าสะดวกมาก บางชื่อที่มีการถ่ายซ้ำหลายครั้ง จนมี footage ที่ถูกเก็บไว้เป็นจำนวนมาก ผู้กำกับจึงคิดหาวิธีขยายเรื่อง ต่อพื้นที่เวลาของภาพยนตร์ ให้สอดคล้องกับบรรยากาศด้านบันเทิง ซึ่งไม่ใช่แค่การรับชมภาพยนตร์สั้น แต่กลายมาเป็นภาพยนตร์บันเทิงต้นทุนต่ำ

(3) นักแสดง

นักแสดงส่วนใหญ่ เป็นเด็กนักเรียนในพื้นที่ จึงสะดวกในการเดินทางไปกลับ อาหารที่นำมารับประทานกันเอง ทุกคนมาเล่นมาร่วมกันทำงานด้วยจิตอาสา ในฐานะเป็นนักเรียนหลักสูตร dfilm school ซึ่งเท่ากับได้มาเรียนรู้และฝึกหัดด้านงานโปรดักชั่นหนังไปด้วย นักแสดงทั้งนักแสดงหลัก และนักแสดงประกอบ ได้รับการอนุญาตจากพ่อแม่ ผู้ปกครองด้วยปากเปล่า เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ทำกันเล่นๆ และเป็นกิจกรรมเรียนพิเศษในช่วงปิดเทอม โดยใช้ห้องสตูดิโอ igood media เป็นสถานที่เรียนรู้ฝึกหัด ทุกคนที่มาร่วมกิจกรรม ฟรีไม่มีค่าใช้จ่าย อาหารนำไปกินเอง กล้องและอุปกรณ์ มีให้บริการฟรี

พลอย (เด็กหญิงฉวีริศา ตือปิ่น) เล่นเป็น น้อยหน้า กับ เด็กชายภูวนศ นาคสวาท (กัส) เล่นเป็น แบงค์ เด็กชายจิราวุธ ตือปิ่น (หนึ่ง) เล่นเป็น อื่น เด็กชายอัคริยะ เมฆสุวรรณ (เทพ) เล่นเป็น เทพ เด็กหญิงเมริน สุขป้อมปรากการ เล่นเป็น เม ส่วนเด็กคนอื่นๆ อีก 4 คน เล่นเป็นตัวประกอบ (ต.ญ.วาศนา แซ่ลือ ต.ญ.ฉวีสุตา สุกสวาท) เชิญคุณนิรันดร์ คอนสุวรรณ (มุข) มารับบทเป็นครู นักแสดงทุกคน มาเล่นให้ด้วยจิตอาสา

ภาพที่ 7. 6b เบื้องหลังการถ่ายทำ ภาพยนตร์ เรื่อง มากกว่าขอบคุณ

(4) การถ่ายภาพ และอุปกรณ์งานสร้าง

ภาพยนตร์เรื่องนี้ ถ่ายด้วยกล้อง DSLR ยี่ห้อ Nikon รุ่น D5100 พร้อมเลนส์ Nikon AF-S DX 18-300 mm. (ได้รับความเชื่อใจมาจาก คุณสุชาย เวสวัชรตระกูล) เป็นกล้อง 1 และ กล้องวิดีโอ Handy

Cam ยี่ห้อ SONY รุ่น HDR-PJ670 (ได้รับความเชื่อใจมาจาก คุณกัญญาลักษณ์ โชติชนะประสิทธิ์ ทรายทุทธิ อัสราณี และคุณพัชรปัทม์ ชาวสอาด) เป็นกล้อง 2 ถ่ายภาพโดยอาจารย์สุทิน ชาวหินฟ้า เด็กชายจิรา นุวัฒน์ ตี๋อ้วน เป็นผู้ช่วยกล้อง และ ค.ญ.วาสนา แซ่ลือ ค.ญ.ธัญสุตา สุดสวาท ค.ญ.จิตราวดี จุลละนันท์ ค.ญ.อนันทিকা สุฤทธิช่วยเขียนและควบคุมคอลล์ เลื่อนคอน จักไฟ

ก่อนเริ่มงานสร้าง ผู้สร้างได้จัดหาเครื่องมืออุปกรณ์เตรียมไว้อย่างพอเพียง ได้แก่ ไฟฟลัดหลอดฮาโลเจน 5,000 วัตต์ 1 ดวง 2,000 วัตต์ 1 ดวง ไฟคิจิตต์ 1,200 วัตต์ 1 ดวง ไฟเสริม แบบคิจิตต์ 600 วัตต์ 1 ดวง ไฟฟลัด 250 วัตต์อีก 3 ดวง พร้อมสายไฟเมน ความยาว 100 เมตร และ 50 เมตร คอลล์ (ทำเอง) คอนขนาดยาว 8 – 14 ฟุต (ทำเอง) follow focus พร้อมชุด match box 1 ชุด steady cam 2 ชุด (รับน้ำหนัก 3, กก. และ 7 กก.) car mount 1 อัน เครื่องบันทึกเสียง เป็นเครื่อง Linear PCM Recording ยี่ห้อ SONY รุ่น ICD-SX850 1 เครื่อง และไมค์ซ็อกกัน 1 ตัว ส่วนอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องประกอบฉาก ขอยืมจากคนรู้จัก

ภาพที่ 7.6c โพสต์เตอร์ ภาพยนตร์ เรื่อง มากกว่าขอบคุณ

(5) การกำกับการแสดง

มีความยุ่งยากเกิดขึ้น สำหรับงานกำกับการแสดง เนื่องจากผู้แสดงทุกคน เป็นเด็กนักเรียนที่ไม่เคยผ่านโรงเรียนการแสดงมาก่อน แต่ครูผู้ฝึกสอนก็อาศัยความอดทน ความทุ่มเทของผู้แสดง ที่มีจิตใจและเสียสละในงานการแสดง ฝึกสอนให้ ซ้ำแล้วซ้ำเล่า มีการเล่นซ้ำถ่ายซ้ำเป็นจำนวนมาก รวมระยะเวลาในการถ่ายทำ 1 เดือนเต็ม ท่ามกลางแดดร้อนกลางแจ้งเดือนเมษายน แต่นักแสดงและผู้ร่วมงานทุกคนก็อดทนสู้กับภาวะอากาศร้อน จนงานถ่ายทำสำเร็จเสร็จสิ้น ภาพยนตร์เรื่องนี้ มีบทพูดไม่มาก และเป็นบทพูดที่อยู่ในวิถีชีวิตประจำวันของเด็กอยู่แล้ว ทำให้ง่ายแก่การจดจำ นักแสดงหลักทั้งสองคน (พลอย กับ กัส) เอาใจใส่ในการท่องบทมาเป็นอย่างดี ทำให้การถ่ายทำดำเนินไปจนบรรลุเป้าหมาย แม้จะเล่นซ้ำหลายหน เพราะผู้กำกับต้องการให้ผลงานถ่ายภาพออกมาดูดีที่สุด เนื่องจากผู้ถ่ายภาพ กับผู้กำกับการแสดง ทำหน้าที่เป็นครูฝึกไปด้วย จึงต้องทำงานหนักกว่าปกติ แต่ทุกอย่างก็ผ่านไปด้วยดี

คำถามท้ายบท

- (1) ภาพยนตร์สั้น ภาพยนตร์ต้นทุนต่ำ ภาพยนตร์โฆษณา และภาพยนตร์เพื่อการประชาสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างไรร
- (2) บุคลากรการผลิตภาพยนตร์สั้น มีโครงสร้างหน้าที่อย่างไร แต่ละส่วน มีความสัมพันธ์กันอย่างไร
- (3) ในแต่ละขั้นตอนการผลิตภาพยนตร์ จำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบด้านใดบ้าง
- (4) ในการวางแผนสร้างภาพยนตร์สั้น มีขั้นตอนสำคัญอย่างไร และต้องเตรียมงานอะไรบ้าง
- (5) จงร่วมกันเขียนแผนการผลิตภาพยนตร์สั้น ไม่เกิน 10 นาที ในแผนประกอบด้วย แนวคิดของภาพยนตร์ บทภาพยนตร์ ที่มานผลิต พร้อมระบุภารกิจหน้าที่ที่จำเป็น

ภาคผนวก

คำศัพท์เกี่ยวกับภาพยนตร์

Action

คำสั่งของผู้กำกับกับการแสดง ให้นักแสดงเริ่มแสดงตามคิว หลังจากที่ตั้งกล้องถ่ายภาพเดินกล้องแล้ว

Angle

มุมกล้อง หมายถึงทิศทาง หรือมุมกล้อง ที่กล้องทำมุมสัมพันธ์กับวัตถุที่ถ่าย

Dutch Angle

มุมเอียง คือ การตั้งกล้องมุมเพื่อแสดงภาพ แทนความรู้สึกของตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง หรือการสร้างบรรยากาศให้มีความรู้สึก เว้งว้าง วังเวง พิศภุค วิตถวาเพศ

Eye level Angle

มุมระดับสายตา กล้องจะตั้งอยู่ในระดับสายตาของมนุษย์ ภาพที่ถุกบันทึกจะให้ความรู้สึกเป็นกันเอง เรียบง่าย กับคนดู และเหมือนกับการตั้งคนดูเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ มุมภาพในระดับนี้ จะทำให้เราได้เห็นรายละเอียดเพียงด้านเดียว เนื่องจากกล้องจะตั้งในระดับเดียวกันกับวัตถุที่ถ่าย

High Angle

มุมสูง หรือ มุมก้ม กล้องจะตั้งอยู่สูงกว่าวัตถุ เวลาถ่ายต้องกดหน้ากล้องลงมาเล็กน้อย เพื่อที่จะถ่ายวัตถุที่อยู่ต่ำกว่า ภาพในมุมนี้จะทำให้คนดูเห็นว่าวัตถุที่ถ่ายนั้นต่ำต้อย ค้อยค่า ไร้ความหมาย ตกต่ำ สิ้นหวัง แพ้พ่าย และถ้าหากเป็นภาพยนตร์ที่ใช้มุมกล้องเล่นกับคนดูด้วยแล้ว จะทำให้คนดูรู้สึกว่า ตัวเองมีอำนาจ สูงส่ง เป็นผู้ควบคุมสิ่งที่ปรากฏอยู่ในภาพ ซึ่งทั้งหมดนี้ก็จะตรงกันข้ามกับ Low Angle

Low Angle

มุมต่ำ หรือ มุมเงย กล้องจะตั้งอยู่ต่ำกว่าวัตถุแล้วเงยหน้ากล้องขึ้นมา เพื่อถ่ายวัตถุที่อยู่สูงกว่า ทั้งนี้บางครั้งนิยมถ่ายภาพ เพื่อเน้นส่วนสำคัญ หรือสร้างจุดสนใจให้กับวัตถุที่ถ่าย เมื่อคนดูเห็นภาพในมุมนี้จะทำให้รู้สึก ว่า วัตถุที่ถ่ายนั้นสูงส่ง มีค่า ยิ่งใหญ่ อลังการ โอ้อำ น่าเกรงขาม ในขณะที่เดียวกัน ก็จะทำให้คนดูรู้สึกว่าตัวเองนั้นต่ำต้อยกว่าวัตถุอื่นๆ นิยมถ่ายโบราณสถาน สถาปัตยกรรมขนาดใหญ่ เพื่อทำให้รู้สึก ว่าสถานที่แห่งนั้นยิ่งใหญ่สูงค่า น่าเกรงขาม

Subjective

มุมแทนสายตาตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง ซึ่งมุมจะเปลี่ยนไปตามอิริยาบถของตัวละคร ที่กล้องแทนสายตาอยู่ ไม่ว่าจะเดิน นั่งนอน

Boom

อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับแขวนไมค์โครโฟน มีลักษณะเป็นแท่งยาวๆ สามารถเคลื่อนย้ายได้ ที่ด้านปลายจะมีไมค์โครโฟนติดอยู่ ใช้สำหรับบันทึกเสียงระหว่างการถ่ายทำ

Crane

ปั้นขนาดใหญ่ ที่มีได้สำหรับติดตั้งกล้องภาพยนตร์ เพื่อนำไว้ถ่ายภาพมุมสูง

Dolly

พาหนะที่มีล้อเลื่อนได้ สำหรับติดตั้งกล้องเพื่อถ่ายภาพในชื่อประเภท dolly shot, track หรือ truck

Slate

บอร์ดแสดงข้อมูลการถ่ายทำในแต่ละช็อต ซึ่งจะมีข้อมูลของช็อตนั้นที่กำลังจะถ่าย เช่น ชื่อภาพยนตร์ ฉาก ช็อต เทคนิคที่เท่าไรชื่อผู้กำกับ ช่างภาพ ถ่ายกลางวันหรือกลางคืน ภายนอกหรือภายใน फिल्मม้วนที่เท่าไร วันที่ถ่าย เป็นต้น ซึ่งก่อนการถ่ายผู้กำกับต้องสั่งให้ทีมงานนำ Slate เข้ามาโชว์ที่หน้ากล้องเพื่อบันทึกว่าสิ่งที่กำลังจะถ่ายต่อไปนี้เป็นอะไร เพื่อเป็นประโยชน์ตอนตัดต่อ

Pan

คือการหันกล้องระหว่างที่มีการถ่ายทำจากซ้ายไปขวา หรือจากขวาไปซ้าย หากเราต้องการเน้นสิ่งใดให้เด่นมาหยุดที่สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่สุดท้าย

Tilt

คือ การกดกล้องลงหรือเงยขึ้น ระหว่างที่ถ่ายทำ (ลักษณะจะคล้าย pan แต่เปลี่ยนจากซ้าย-ขวา เป็นบน-ล่าง) การสื่อความหมายจะคล้ายกับ pan คือต้องการเน้นสิ่งใดก็ให้ Tilt ไปหยุดที่สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่สุดท้าย

Cue

(อ่านว่า "คิว") เป็นสัญญาณบอกนักแสดงให้เริ่มแสดง ส่วนใหญ่จะเป็น cue ที่ 2 เป็นต้นไป เพราะ cue แรกเป็นการสั่ง action ของผู้กำกับอยู่แล้ว สัญญาณนี้จะเป็นอะไรก็ได้ตามแต่จะตกลงกัน

Shot

การบันทึกภาพในแต่ละครั้ง กล่าวคือ เริ่มกดปุ่มบันทึกภาพหนึ่งครั้ง และกดปุ่มหยุดบันทึกอีกหนึ่งครั้ง นับเป็น 1 shot

Cut

เป็นการสั่งของผู้กำกับ เพื่อให้หยุดการบันทึกของช็อตนั้น ซึ่งทีมงานในกองถ่ายอีกคนหนึ่งที่สามารถสั่งได้ นั่นก็คือคนที่ทำหน้าที่ Continuity

Cut-Away

ช็อตเหตุการณ์ใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่กำลังดำเนินเรื่องหลักอยู่ เช่น "เจ้านายกำลังขับรถเลี้ยวเข้าบ้านตัดภาพเป็น cut-away ที่ภาพคนรับใช้ที่กำลังออกมารอต้อนรับ" เป็นต้น

Cut-In

ภาพระยะใกล้ (insert) ของเหตุการณ์ที่กำลังดำเนินอยู่ เช่น ภาพพระคิบบายดาคนกำลังพายเรืออยู่ใน

คลองแถวบ้าน และตัดเป็นภาพ cut-in ไปที่ ไม้พายที่กำลังแหวกน้ำ

Continuity

ตำแหน่งผู้ควบคุมความต่อเนื่อง ส่วนใหญ่จะนิยมให้ผู้หญิงทำหน้าที่นี้ เนื่องจากต้องใช้ความรอบคอบและความช่างสังเกตสูง หน้าที่คือ ควบคุมความต่อเนื่องระหว่างช็อตแต่ละช็อต เป็นต้นว่า ช็อตแรกถ่ายคนกำลังเปิดประตูจากด้านนอกด้วยมือขวา เมื่อคัทช็อตมาถ่ายด้านใน ตอนเปิดประตูเข้ามาแล้วก็ต้องเป็นมือขวาที่กำลังกำลูกบิดประตูอยู่

Script

บทภาพยนตร์ที่ใช้สำหรับถ่ายทำภาพยนตร์ อาจจะเขียนขึ้นมาใหม่หรือดัดแปลงมาจากวรรณกรรม นวนิยาย เรื่องสั้น ก็ได้ การเขียนบทภาพยนตร์ มีขั้นตอนดังนี้

Theme – แก่นของเรื่อง

Synopsis - แนวความคิดหลัก และโครงสร้างของภาพยนตร์แบบกระชับ

Plot – การวางโครงเรื่องหลักๆ

Treatment - เป็นการขยายเรื่อง (Plot) ตั้งแต่ต้นจนจบออกมาในลักษณะความเรียง

Screenplay - บทภาพยนตร์สำหรับนักแสดงเอาไว้อ่าน ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ วัน เวลา เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ละฉาก พร้อมบทสนทนา

Storyboard - ภาพประกอบเหตุการณ์ในแต่ละช็อต เพื่อให้การถ่ายทำได้เห็นภาพเป็นรูปธรรมมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้ทีมงานทุกฝ่ายเข้าใจตรงกัน

Shooting Script - เป็นบทภาพยนตร์สำหรับทีมงาน ซึ่งจะมีข้อมูลทางเทคนิค การวางตำแหน่งกล้อง การเคลื่อนกล้อง ขนาดภาพ มุมภาพ เป็นศัพท์และคำย่อเฉพาะทางด้านภาพยนตร์ทั้งสิ้น จึงเหมาะสำหรับทีมงานของกองถ่ายนั้นๆ หรือผู้ที่ศึกษามาทางภาพยนตร์โดยเฉพาะ

Break Down Script - การแตกบทภาพยนตร์ออกเป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการถ่ายทำ เพราะไม่จำเป็นต้องถ่ายเรียงทีละฉากตามที่ระบุไว้ใน Script และนำมาตัดต่อภายหลัง หรือเรียกอีกอย่างว่า การเจาะถ่าย

ในการถ่ายทำภาพยนตร์แต่ละช็อตนั้น ก่อนที่ผู้กำกับจะสั่ง Action ผู้กำกับจะเช็คความพร้อมของนักแสดง และทีมงานก่อนเมื่อทุกอย่างพร้อม ผู้กำกับจะสั่งให้ผู้ควบคุมเทปเดินเทป และช่างภาพเดินกล้อง จากนั้นจะสั่งให้Slate Man นำSlate มามาร์คที่หน้ากล้อง เสร็จแล้วจึงสั่ง Action

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- ประชา สุจิวันนที. (2542). **แต้เนื้อ เกือบหนัง**. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2551). เอกสารการสอนชุดวิชา **การผลิตภาพยนตร์เบื้องต้น**. หน่วยที่ 1-15, นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2551). เอกสารการสอนชุดวิชา **การผลิตภาพยนตร์ขั้นสูง (Advanced Film Production)**. หน่วยที่ 1-14, นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2551). เอกสารการสอนชุดวิชา **การสร้างสรรค์และการผลิตภาพยนตร์เบื้องต้น**. หน่วยที่ 1-8, นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2551). เอกสารการสอนชุดวิชา **ความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับภาพนิ่งและภาพยนตร์**. หน่วยที่ 1-15, นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- รักसानต์ วิวัฒน์สินอุดม. (2547). **เสกฝัน บันเทิง: บทภาพยนตร์**. กรุงเทพมหานคร: ห้องภาพสุวรรณ.
- รักसानต์ วิวัฒน์สินอุดม. **บัน ‘บท’ ละคร ‘หนัง’ Three-Act Structure Scriptwriting**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ อาทิตย์สันติจันทร์. มปท.
- ศุ บุญเลี้ยง, บก. (2550). **หนังตัวอย่าง**. กรุงเทพมหานคร: อินสปายร์.
- สนธยา ทรัพย์เย็น, บก. (2550). **ปฏิบัติการหนังทุนน้อย फिल्मไวรัส เล่ม 5**. กรุงเทพมหานคร: ดวงกมลสมัย.
- สมเจตน์ เมฆพ่ายพ. (2552). **การผลิตรายการโทรทัศน์**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา.

ภาษาอังกฤษ

- Alten, Stanley R. (2008). **Audio in Media**. 8th ed., Belmont: Thomson Wadsworth.
- Bordwell, David and Thompson, Kristin. (2010). **Film Art: An Introduction**. 9th ed., New York: McGraw-Hill.
- Cleve, Bastian. (2006). **Film Production Management**. 3rd ed., Burlington: Focal Press.
- Coleman, Lori Jane and Friedberg, Diana A.C.E (2010). **Make the cut A guide to Becoming a Successful assistant Editor in Film and TV**. Burlington: Focal Press.
- Henderson, Brian & Nichols, Bill., Editor. (1976). "The Long Take," **In Movies and Methods: An Anthology**. Berkeley: University of California Press.
- Lacey, Nick. (2000). **Narrative and Genre**. London : Macmillan Press Ltd.
- Office of Contemporary Art and Culture, Ministry of Culture. (2008). **Thai Film Directory 2007-2008**. Bangkok: Nakonthee. Co.,Ltd.
- Senior, Mike. (2011). **Mixing Secrets for the small studio**. Burlington: Focal Press.
- Taub and Eric. Gaffers, (1994). **Grips, and Best Boys**. New York: St. Martin's Press. 1994.
- Thailand Film Office. (2007). **Filming in Thailand Guide Book**. Bangkok: Thailand Film Office. www.thailandfilmoffice.org.
- Uva, Michael G. (2006). **The Grip Book**. 3rd ed., Burlington: Focal Press.
- Zettl, Herbert. (2008). **Sight Sound Motion: Applied Media Aesthetics**. 5th Ed., Belmont: Thomson Wadsworth.

เว็บไซต์

_____. "A Guide to Advanced Screenplay Formatting." [online]. FilmmakerIQ Courses. source: <http://filmmakeriq.com/lessons/a-guide-advance-screenplay-formating/> (June 18, 2014).

_____. "How to Write a Screenplay: A Guide to Screenwriting." [online]. source: FilmmakerIQ Articles. <http://filmmakeriq.com/2010/06/how-to-write-a-screenplay-a-guide-to-screenwriting/> (June 18, 2014).

_____. "The Essentials of Screenplay Formatting." [online]. source: FilmmakerIQ Courses. <http://filmmakeriq.com/courses/the-essentials-of-screenplay-formatting/> (June 18, 2014).

_____. Digital cinematography. [online]. source: Wikipedia, the free encyclopedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Digital_cinematography

_____. Film Studies Program. [online]. source: Yale University. <http://classes.yale.edu/film-analysis/>

_____. Intorduction. [online]. source : <http://www.Screenwriting.info> (June 18, 2014).

_____. Theatrical property. [online]. source: Wikipedia, The Free Encyclopedia https://en.wikipedia.org/wiki/Theatrical_property (last modified on 17 May 2015, at 19:33.)

_____. เทคนิคการแสดง / คุณสมบัติของนักแสดงที่ดี. (ออนไลน์). แหล่งข้อมูล: ThaiActing <http://www.thaiacting.com/modules.php?name=article&file=article&asid=5> (14 พฤศจิกายน 2551).

Admin. "คู่มือทำหนังสั้น ฉบับกันเอง (ตอนที่ 1-4)." ความรู้พื้นฐานทางภาพยนตร์. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล: <http://www.thaishortfilm.com/>

Admin.. "อะไรคือ Sweded Film?" **Hot News**. [online]. source: MTHAI MOVIE. <http://movie.mthai.com/movie-news/39372.html>

Brian Scott. "Format a New Screenplay or Spec Script (updated for 2014)." [online]. source: HubPages Inc. <http://creativegenius.hubpages.com/hub/Format-a-New-Screenplay> (June 18, 2014).

Screenwriter Community. [online]. source: Script Buddy LLC.
<http://www.scriptbuddy.com/community/> (June 18, 2014).

เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

<http://www.igoodmedia.net>

intelligence good media production house., Phitsanulok.

<http://www.festival-cannes.com>

เทศกาลภาพยนตร์นานาชาติ ที่เมืองคานส์ ประเทศฝรั่งเศส

<http://www.piff.org>

เทศกาลภาพยนตร์นานาชาติ ที่เมืองปูซาน ประเทศเกาหลี

<http://www.belinale.de>

เทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเบอร์ลิน ประเทศเยอรมัน

<http://www.tamperefilmfestival.fi>

เทศกาลภาพยนตร์สั้น ที่ทัมเปเร ประเทศฟินแลนด์

<http://www.clermont-filmfest.com>

เทศกาลภาพยนตร์สั้นที่เมืองแคลมงแฟร์รองด์ ประเทศฝรั่งเศส

<http://www.city.yamagata.yamagata.jp/yidff/home-e.html>

เทศกาลภาพยนตร์สารคดีที่ยามากาตะ ประเทศญี่ปุ่น

<http://www.bioscopemagazine.com>

นิตยสารไบโอสโคป แหล่งข้อมูลของคอหนังตัวจริงเสียงจริง

<http://www.majorcineplex.com>

โรงหนังในเครือเมเจอร์ซีนีเพล็กซ์

<http://www.egv.com>

โรงหนังในเครืออีจี้วี่

<http://www.apexsiam-square.com/>

โรงหนังในเครือเอเพ็กซ์ - ลิโด้ สยาม สกาล่า